

WADVAARDERS BE RICH TEN

- ♦ MET EEN RANDMEER HET WAD OP
 - ♦ STARTERSGESPREKKEN
 - ♦ AANLEGFACILITEITEN
 - ♦ REIS NAAR DE HALLIGEN
- ♦ VERSLAG WADVAARDERDSDAG 2022
- ♦ WAARSCHUWING AUTOROUTING

WADVAARDERS VERENIGING VOOR VRIJ EN VERANTWOORD VAREN OP DE WADDEN

**Voorjaar
2022**

Jaargang 31 nr 111

Met een valkje

Vooraf

Eind maart was het alweer zeilen. Met een Valkje, want de waddenbootjes stonden nog op de kant, ze draaiden duimen. Ik moet tegen het noordoostenwindje naar de steiger en daar is het al: de beweging van het bootje zodra de landvast los is, je onderlijf balanceert weer als je langs de meerpaal duwt, het plassend geluid van het peddeltje en vaarboom, autonome zenuwstelsels fluisteren zacht, maar indringend: dit is jouw wereld, jouw territorium.

En wat voor een territorium. Onze scheepjes voelen weer het zoute water na de sluis, ze schudden het zoet van zich af en voelen zich eindelijk weer thuis. Nu varen we alweer op de Waddenzee, onverstoorbaar ademt de natuur; zij kan zonder ons, met gemak, maar tolereert ons ook. Welkom, zegt de zee. De vogels zijn er weer, ik hoor de visdiefjes, vriendjes, en de grijze zeehonden lieten hun kleintjes alweer los.

Op de Waddenzee ga je meestal met het stroompje mee; hoe anders is dat in het gewone leven zelf. Ook als de wereld gek is geworden, zoals nu, houdt de Waddenzee stevig koers. Onverstoorbaar, stil, of woest, meestal voorspelbaar. Na het blokgebied doe ik de marifoon uit. Dit is de wereld van de Silence of the Tides en zijn wij nu zelf acteur.

Wij wensen alle Wadvaarders een fijn vaarseizoen.

Onrust

De afgelopen Wadvaardersdag heb ik als een prachtige bijeenkomst ervaren. We konden weer fysiek bij elkaar zijn en ik vond iedereen vrolijk. Er was ook een goede opkomst. Voor het eerst organiseerden we dit hybride, dus een combinatie van fysiek en digitaal. Daarvoor hebben we hetzelfde bedrijf ingeschakeld dat vorig jaar de digitale versie van de Wadvaardersdag had verzorgd. De digitale versie werd door zo'n 90 leden bekeken.

Wat ook goed is uitpakket is dat er een koude lunch was en in hetzelfde gebouw 's avonds een warm buffet. Daarvan maakten zo'n 60 mensen gebruik.

Ik merkte dat dit het onderlinge contact tussen de aanwezige leden stimuleerde.

Ondertussen heb ik de Microbead app (waarmee je een product kunt scannen om te zien of het microplastics bevat, red.) recentelijk met succes gebruikt in een winkel waar men beweerde dat al hun producten zonder plastic beads waren. Dat bleek niet zo te zijn. We hebben het betreffende product laten staan en de bedrijfsleider in verwarring achtergelaten... Het is een leuke sport om producten te kopen die geen micro plastics hebben, niet alleen voor aan boord, maar ook voor thuis. Misschien gaat er nog wel een wet op dat gebied komen.

Overigens vroeg ik mij af of de Wadvaarders niet dezelfde onrust hebben die ik ook heb. Als ik thuis ben verlang ik altijd weer om aan boord te zijn en met name naar het varen op het Wad. Ik ervaar een soort innerlijke drang, wellicht wel wat vergelijkbaar met die van Slauerhoff. Mede door mijn gecombineerde nautische en medische achtergrond herken ik wel wat elementen van mijzelf in Slauerhoff. In dit verband wil ik graag het gedicht 'Zeeroep' met jullie delen.

Rob Leemans, voorzitter

INHOUD

Zeeroep

*Ik ging geloven dat ik nu zou rusten.
De winter in 't ommuurde stadje blijven,
Een huis bewonen, klare zinnen schrijven,
En voor het eerst wat langer voorgekuste
Vrouwen hier bij mij hebben en, ter ruste
Met hen gegaan, lang in omhelzing blijven.
En langzaam werden mij hun willige lijven
Vertrouwd als vroeger vaak bezeilde kusten.*

*Zoo dacht ik zittend in mijn kamer, maar
Vannacht hoor ik de najaarsstorm aan
heffen;
Het dakhout maakt als kreunend want
misbaar.*

*Ik woon zoo ver van zee, zoo dicht bij haar;
't Storten der branding kan mij hier niet
treffen.
Hoe kan ik zoo wanhopig klaar beseffen
Dat ik weer scheep zal gaan, voor 't eind van
't jaar.*

4

12

26

28

4 Royal Blue op expeditie naar het Simonszand

Marianne den Hartog beschrijft haar tocht over de Wadden met een Randmeer.

8 Startersgesprekken

De vraag naar het delen met kennis ervaren Wadvaarders neemt toe.

11 Wad zie ik

Flora, fauna of objecten die je tegen kunt komen op het Wad.

12 Wadvaardersdag

Terugblik op de Wadvaardersdag van 19 maart 2022.

15 Waarschuwing KNRM

Let op bij gebruik van automatisch gegenereerde routes.

16 Doodtij

Ervaringsverhaal van Eilard Jacobs over ondieptes tussen Vlieland en Texel.

18 Waddenfoto

Een prachtige foto van het drenkelinghuisje op Terschelling.

20 Werkgroep aanlegfaciliteiten

Overzicht van de activiteiten van de werkgroep.

22 Wadverdernog

Diverse wetenswaardigheden.

25 Boordbibliotheek

Boekbespreking Atlas van vuurtorens aan het einde van de wereld.

26 Van actie naar samenwerking

In gesprek met Jan Röben belichten we de ontwikkelingen van de vereniging.

28 Na 20 jaar opnieuw naar de Halligen

Maarten Snel beschrijft zijn avonturen tijdens een tocht door de Duitse Halligen.

35 Erecode voor Wadvaarders

36 Column mevr. M.C. Haes

De Waterhaes dobbert weer.

**WADVAARDERS
BERICHTEN**
Inleverdatum
kopij

Kopij voor Berichten najaar 2022 uiterlijk
10 september 2022 naar de redactie:
berichten@wadvvaarders.nl

Randmeer "Royal Blue" naar het Simonszand

BE
RICH
TEN

Voorjaar
2022

Jaargang 31 nr 111

4

Marianne den Hartog zeilt vanuit Muiderberg op het Markermeer en IJsselmeer in een Randmeer. Maar zodra het weer het toe laat gaat de open zwaardboot richting de Lorentzsluizen. En er doorheen. Haar uitrusting? Een dektent, op maat gemaakte waddenpootjes door haar vader, een papieren vaarkaart (maar ook digitaal), kompas en vooral: unieke zeilvaardigheden. Geleerd als jongste van een gezin met vier kinderen dat in de zomervakanties met ouders op zeilvakantie ging op IJsselmeer en Waddenzee. In de 6,5 meter lange Randmeer. Marianne vertelt over een tocht die zij vorig jaar maakte via Noordpolderzijl naar het Simonszand.

Nu zijn de waddenpootjes standaard onderdeel van mijn inventaris

op expeditie

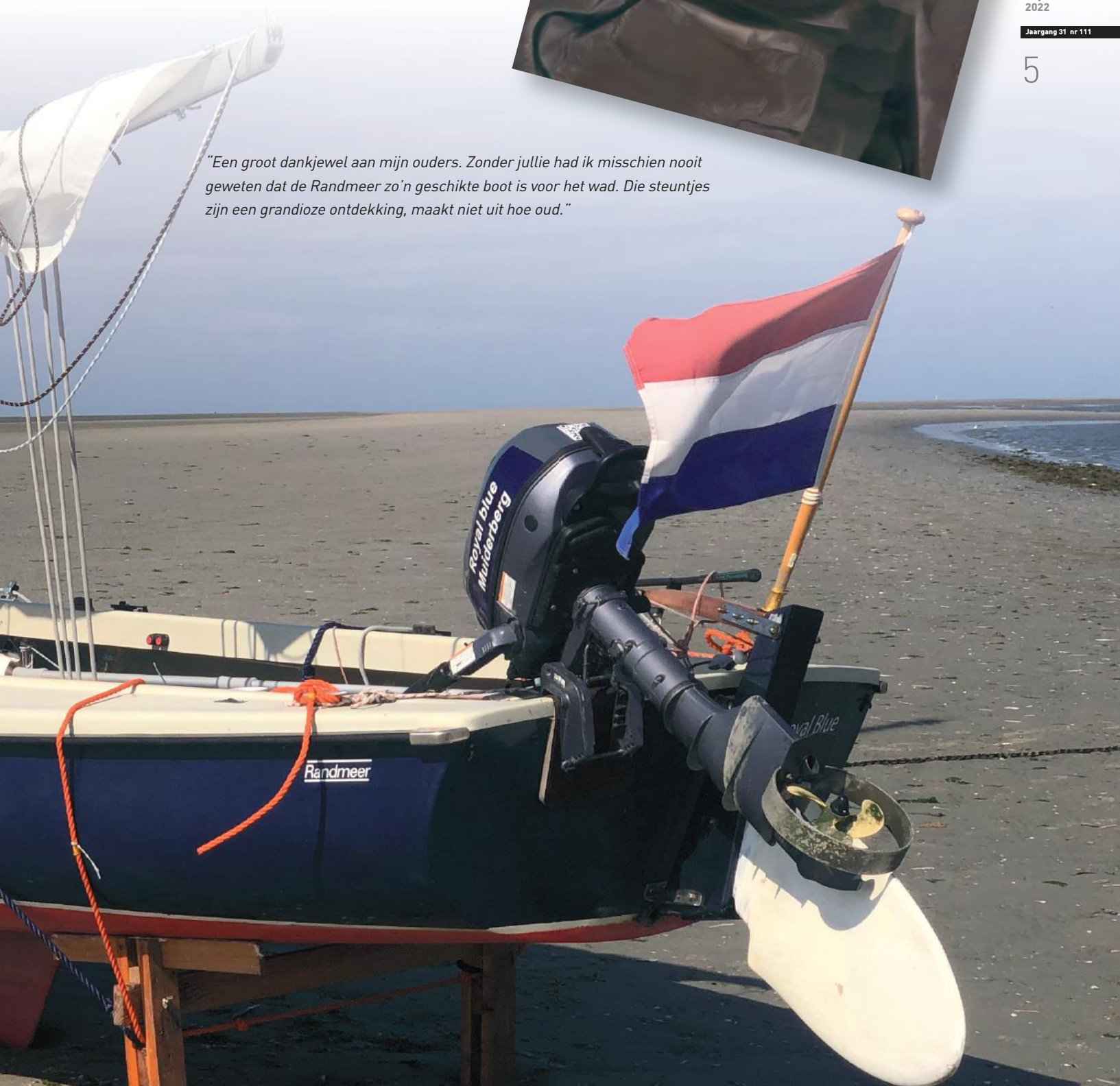
**BE
RICH
TEN**

Najaar
2022

Jaargang 31 nr 111

5

"Een groot dankjewel aan mijn ouders. Zonder jullie had ik misschien nooit geweten dat de Randmeer zo'n geschikte boot is voor het wad. Die steuntjes zijn een grandioze ontdekking, maakt niet uit hoe oud."

De zee 'lezen'

Waar het allemaal begon

Vlak voor ik werd geboren, kocht mijn vader een Randmeer. We gingen er met het hele gezin altijd mee op vakantie. Mijn ouders, twee zussen, broer en ik sliepen met z'n allen in de kuip en vooronder onder de dektent. Het leek net een Houdini-truc! Toen we er niet meer met z'n allen in pasten, kocht mijn vader een tweede Randmeer voor de 15e verjaardag van mijn oudste zus. "Vaar maar achter me aan!" riep hij tegen mijn zussen en mijn broer, terwijl ik met mijn ouders in de andere Randmeer zat. We zijn er tenslotte allemaal mee opgegroeid. Ze vlogen zonder moeite achter ons aan het water op.

Als ik na vijf weken zeilen op school terugkwam was ik altijd hartstikke bruin. Kinderen in m'n klas vroegen zich dan af waar ik op vakantie was geweest. Ik vertelde over mijn zomervakantie op het Wad, alsof het de gewoonste zaak van de wereld was. Ik had toen nog niet door hoe bijzonder deze ervaringen eigenlijk waren. Ik zeilde mee tot ik een jaar of vijftien was, en op m'n veertigste kreeg ik pas door dat we goud in handen hadden...

Op een gegeven moment werden mijn ouders oud en hebben ze de boot verkocht. Mijn vader had wel de waddenpootjes, steuntjes, gehouden. Hij zei nog: "Je weet nooit hoe het leven loopt. Een ander mietert de houten steuntjes misschien wel gewoon in de openhaard en dan zijn ze weg". Nu zijn de waddenpootjes standaard onderdeel van mijn inventaris.

Op weg naar Noordpolderzijl

Het is begin september 2021. Met de boot afgeladen met water en proviand gaat het echte avontuur beginnen. Maar vanaf Schiermonnikoog zit het tij een beetje ongelukkig. Hoogwater is zo vroeg in de ochtend dat het nog donker is, bovendien doortijd. Met het middagtij varen we langs Lauwersoog door naar het Lutjewad. Ik loop steeds vast, verdorie, zo komen we er nooit. Ik wil voor negen uur als het donker is bij de ingang van Noordpolderzijl zijn. De wind ruimt oostelijker windkracht

vier waardoor ik stukken geul net niet kan bezeilen, bovendien geeft de oostelijke wind meer afwaai en dus nog minder water, grrrr... We komen geen boot tegen en zijn echt alleen. Over het Hornhuizerwad, door de Spruit en over het Groninger wad, het is net niet bezeild waardoor ik her en der de geul probeer af te steken. Steeds worden we gestraft door enorme bulten buiten de geul waar ik met een rot klap op vast loop. Ik vloek waarop Birgitta, mijn scheepsmaatje, lachend zegt dat de tonnen er niet voor niets liggen. Doorgaans voor een Randmeer wel, mopper ik chagrijnig. Steeds worden we teruggefloten en moeten terug naar de geul en ondertussen verstrijkt de tijd...

Aardedonker is het als we aankomen bij de ingang van het geultje naar Noordpolderzijl. Met geen hand voor ogen lopen we vast en rommelen nog even door in een wanhopige poging binnen te komen. Dit gaat niet lukken en we besluiten navigerend op de Navionics in het aardedonker in het diepere deel van het Vaarwater naar Noordpolderzijl het anker ervoor te gooien voor de nacht. Door vloedstroom tegen oostelijke wind blijft de boot dwars op de golven liggen wat bepaald niet comfortabel is. De vuurtoren van Borkum knippert aan de horizon, de rood-groene 'kerstverlichting' van de Eemshaven aan stuurboord. Van god en iedereen verlaten, maar toch knus onder de dektent. Na enkele uren worden de golven minder door het vallende tij en slapen we nog een paar uurtjes. De volgende ochtend varen we bij daglicht door de slingerende geul, waarvan het laatste stuk een kanaal door landaanwinning is, naar Noordpolderzijl. Er is niet meer dan een gemaal en over de dijk een naar frituur ruikend café dat dicht is. Waar we voor gekomen zijn is er wel... de steeds schaarser wordende weidsheid!

“Snel, snel de poten eronder!”

Expeditie Simonszand

En dan? Met een prachtige NNO drie tot vier door naar Simonszand, een zandplaat vol zeehonden in het zeegat tussen Schiermonnikoog en Rottumerplaat, bestemming aan de westelijke zijde, open vanaf 1 september. Af en toe moeten we een slag maken in de Zuid Oost Lauwers maar met de ebstroom in de kont gaat het hard. Voor we er erg in hebben zijn we in het zeegat van de Eilanderbalg. Echter, als we richting de plaat Simonszand de betonning van de Eilanderbalg achter ons laten is ondanks de hulp van de Navionics het geultje naar zee moeilijk te vinden. Overal ondiepe platen met omslaande golfjes waar

We slapen met z'n allen in de kuip

Op mijn Trangia kooktoestel

**BE
RICH
TEN**
Najaar
2022

Jaargang 31 nr 111

7

we niet moeten zijn. Onder Simonszand zit een ondiepe uitloper en het lijkt of we, hier aan de westkant, aan de verkeerde kant zitten. Volgens de Navionics zijn we gearriveerd, maar de lucht en het water zijn grijs om ons heen, er is geen zon. We besluiten in de luwte van de plaat het zwaard helemaal naar beneden te doen tot we vastlopen, dan het anker ervoor en de droogvalpoten eronder. Alles gaat snel, veel te snel. Als het anker ervoor ligt ontdekken we dat het zwaard en het roer helemaal omhoog zijn gekomen! Shit... het water zakt door de ebstroom heel hard. Snel, snel de poten eronder! We liggen al vast en wrikken het zwaaije eronder, stappen allebei overboord en krijgen het geheel er nog net goed onder. Dan komen we na alle gekaker tot bezinning. Ik kijk om mij heen.

Schuin voor ons aan stuurboord zien we in de net doorgebroken zonnestralen de witte zandplaat Simonszand. Even maar, als de zon weer weg is, is het niet meer te zien. We horen de zeehonden huilen en volgens onze digitale kaart zitten we op Simonszand en niet ernaast... de GPS is hier niet erg betrouwbaar. In werkelijkheid zijn we vast gevaren aan de andere, westelijke kant van de geul en liggen we op de enorme zandplaat aan de oostkant van Schier. Als ik op mijn horloge kijk slaat de schrik toe. Het is pas anderhalf uur na hoogwater en we liggen al hoog en droog. Zo dom en ik denk: Waarom hadden we niet in dit chaotische vaarwater de zeilen laten zakken en even de motor aan? Kon Birgitta op de punt van de boot uitkijken, de zee 'lezen' en ik langzaam opstomen. Maar nee hoor. Vanavond 12 cm minder water, in het avond- of nachttijd komt er immers altijd minder water. Komen we hier nog wel weg? We liggen muurvast.

Alle tijd om te wandelen en we lopen in anderhalf uur heen en terug naar de oostelijkste duinen van Schier. In de zon is het behaaglijk, de uitgestrektheid prachtig, hele horden zeehonden en we zwemmen tijdens kentering. Nederland op zijn mooist. Na een heerlijke kaasfondue op mijn Trangia kooktoestel en een dutje komt het water weer naar binnen. 10 voor half 8 in de avond, eerder dan verwacht zelfs, zijn we los en besluiten we te varen richting het Lutjewad, stroom en windje mee.

Boven de Lutjewad 4 gaat vlak voor donker het anker ervoor en overnachten we weer op het Wad. Inmiddels hebben we drie dagen geen haven gezien en zijn we slechts twee boten tegengekomen. De volgende morgen vroeg varen we terug naar Lauwersoog. Het weer is rustig maar door het late seizoen is het zo mistig dat we de tonnen pas zien als we er op enkele meters van verwijderd zijn. De papieren zeekaart is een must maar op dit soort momenten is Navionics (en powerbank!) een uitkomst.

Het varen met een Randmeer op open water is geen vanzelfsprekendheid, dus doe dit alleen als je, net als Marianne, voldoende kennis en ervaring hebt. (red.)

Marianne's zeilvaardigheden, nodig voor wadvaren met een Randmeer:

- Buiswater wordt snel geloosd maar je moet beslist geen golf innemen
- Je moet de kenterkarakteristiek door en door kennen: weet waar de grens ligt, want eenmaal overschreden kentert het scheepje onverbiddelijk
- Want de aanvangsstabiliteit is groot, tot het kentermoment en dan is het over
- Daarom aan het helmhout blijven en niet de joystick gebruiken
- Altijd zeilen met de schoot op de hand
- Het water lezen en met name het spel van wind, stroming en golven. Iedere vlaag zien aankomen en anticiperen
- Nog eerder reven
- Op het Wad niet de trapeze gebruiken maar de zeilvoering aanpassen
- Bij droogvallen waddenpootjes op tijd zetten vanwege de kielzwaard-constructie

Startersgesprekken

De Wadvaardersvereniging staat zoals bekend voor vrij en verantwoord varen op de Waddenzee. In die zin komt de vereniging op voor de belangen van de leden, mensen die graag op het Wad willen varen en genieten van het gebied, de rust, de ruimte, et cetera. Maar om daarvan te kunnen genieten is het ook nodig dat de Wadvaarder zich vertrouwd voelt met dat vaargebied en de specifieke eigenschappen kent van het Waddengebied met z'n ondieptes, stromingen en getijden. Om Wadvaarders bij te staan die daar nog wat vertrouwen in moeten winnen, worden de zogenaamde startergesprekken aangeboden. Ik sprak met enkele ervaren Wadvaarders die deze dienst aanbieden en met enkele Wadvaarders die daar gebruik van gemaakt hebben.

Jacqueline en Hans Otto Peels, met Maarten Snel aan tafel.

In het begin werden deze gesprekken 'keukentafel-gesprekken' genoemd, wat meteen weergeeft wat de bedoeling van die gesprekken is. Samen met een ervaren Wadvaarder aan de keukentafel met een waterkaart voor de neus, ervaringen uitwisselen en tips geven. Dus geen cursus, maar gewoon eens even contact met iemand die meer ervaring heeft om daarvan te leren. Inmiddels spreken we over 'startersgesprekken'.

Hoe werkt dat dan? Via de website (varen op het Wad / waddenkennis / je eerste tocht) kun je je aanmelden voor zo'n startersgesprek. Je stuurt dan feitelijk een email naar startersgesprek@wadvaarders.nl. Deze email komt terecht bij de coördinator van de werkgroep beginnersondersteuning, Menno Buiskool, die

beschikt over een lijst van ervaren Wadvaarders die bereid zijn om anderen van dienst te zijn. "Als ik zo'n email binnen krijg, probeer ik altijd een goede match te maken met de starter of vragensteller en degene die kan helpen. Vaak is dit op basis van het vaargebied of het type schip waar men op vaart. Dat schept een band, bovendien zijn de ervaringen en tips dan beter afgestemd op de vragensteller."

In de eerste jaren van deze 'dienst' werd er maar mondjesmaat gebruik van gemaakt, niet veel meer dan vijf aanvragen per jaar. Maar je ziet een toename in de afgelopen twee jaar met periodes van ca. één aanvraag per week, aldus Menno. Het is onduidelijk waar deze toename aan te danken is. We hebben meer leden gekregen, we hebben wellicht meer tijd (?), en het maken van een afspraak online, wat nu goed ingeburgerd is, heeft de drempel verlaagd. In ieder geval kunnen we spreken van een relevante behoefte.

Jan Hendriks is zo'n schipper die een gesprek aangevraagd heeft. "Ik heb al tien jaar ervaring op het Wad, en ik val op vertrouwde plekken ook wel droog, maar een overnachting op een droogvalplek ging mij nog iets te ver. Bovendien zou ik wel meer plekjes willen leren kennen waar dat veilig kan. Ik werd getriggerd door een artikel van Eilard Jacobs in de Berichten 108 (voorjaar 2020), waar hij o.a. was drooggevallen op het strand van Borkum. Dat zou ik zelf niet bedenken, dus daar wilde ik wel meer van weten". Jan werd vanwege de vraag rechtstreeks in contact gebracht met Eilard. Dat leverde een prettig gesprek op,

thuis bij Jan, waar allerlei zaken aan de orde kwamen waar je rekening mee moet/kunt houden. Jan: "De belangrijkste boodschap die me is bijgebleven, is om voor een overnachting droog te vallen aan de lijzijde van een wantij, zodat je minder last hebt van golven die je een tijdje op de bodem laten stuiteren. En ik

heb enkele tips voor droogvalplekken meegekregen".

Eilard heeft wel vaker een startersgesprek gevoerd, ook met beginnende Wadvaarders. "Zoals bijvoorbeeld een gezin dat met de kinderen op het Wad wilde gaan droogvallen. Daar ging het vooral over de meest basale tips die je kunt geven. Ze konden echt wel varen, maar hadden nog last van wat onzekerheid als het om het Wad gaat".

Hans Otto en Jacqueline

Peels vroegen ook een startersgesprek aan, Hans Otto met enige en Jacqueline met geen enkele zeilervaring. Wel hebben ze eerst beiden de cursussen van Marianne van der Linden (Scheepswijs) gevolgd voor de nodige basiskennis. Ze troffen het, want ze werden op basis van hun scheepstype (Wanderer)

“De vraag naar startersgesprekken is de afgelopen twee jaar sterk toegenomen.

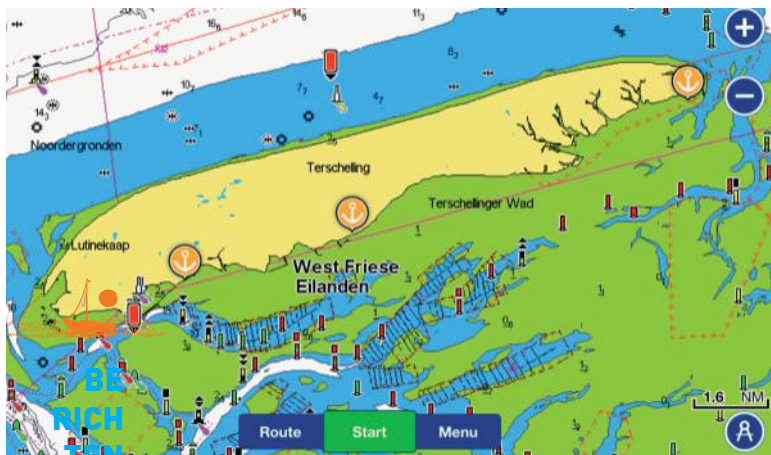
... en aan de overkant ook drooggevallen

**BE
RICH
TEN**
Najaar
2022

Jaargang 31 nr 111

9

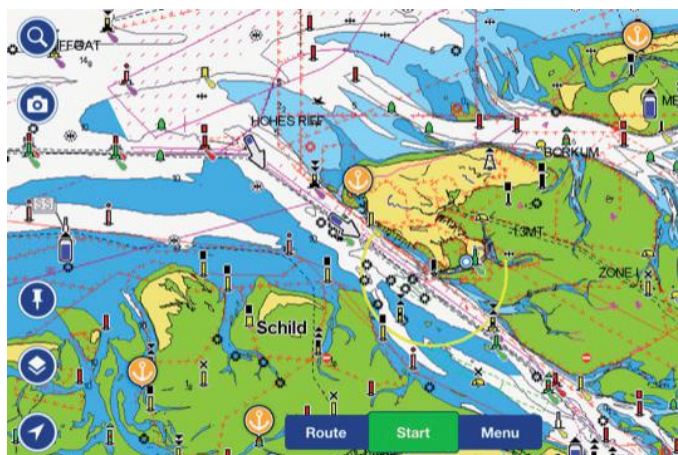
Voorjaar
2022

Jaargang 31 nr 111

10

gekoppeld aan Maarten Snel die ook zo'n schip heeft, waarbij al snel bleek dat het goed klikte tussen starters en coach. Het gevolg was dat ze samen een dag het water op zijn gegaan. Vanuit Lauwersoog naar Schiermonnikoog. Hans Otto was daarbij geneigd om de geulen te volgen, waarop Maarten zei: "waarom vaar je niet daarheen?" met de vinger rechtstreeks wijzend naar de veerbootsteiger van Schier. Maarten weet dat dat met dit schip kan met hoog water. Meteen uit de comfortzone, maar wel met een ervaren schipper erbij. Zo gezegd zo gedaan, en aan de overkant ook nog drooggevallen.

Volgens Maarten hebben de meeste vragen van starters te maken met het gebrek aan ervaring. "Meestal kennen ze hun schip wel, kunnen goed varen en rekenen aan getijden, maar ontbreekt het aan kennis en ervaring over buiten de geulen varen, mogelijke afwijkingen, droogvallen en soorten bodem die je kunt aantreffen, en dat leidt tot onzekerheid. Een gesprek met tips&tricks kan al goed helpen. Dit uitbreiden met een

"Ik heb er ook nieuwe droogvalplekken aan overgehouden".

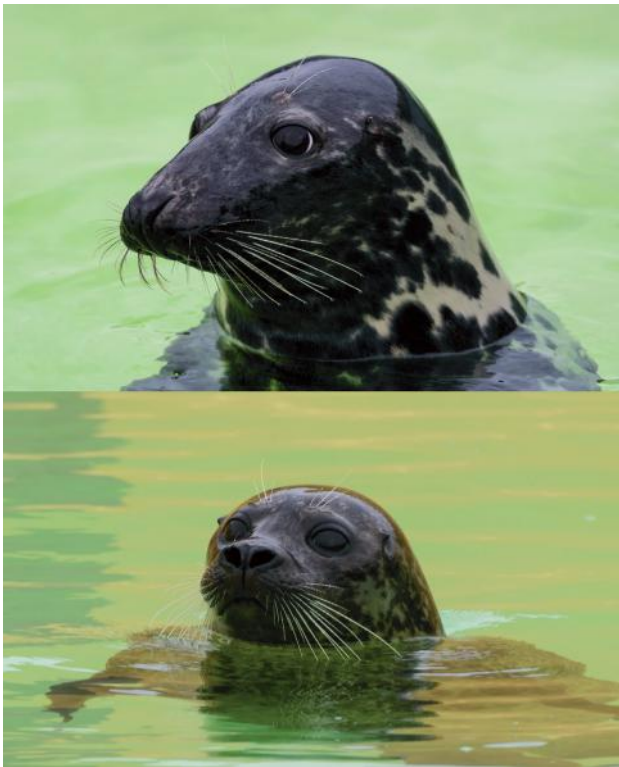
dagje samen varen is erg effectief. Samen de ervaring aangaan en groeien in het vertrouwen". Niet elke 'coach' zal hiervoor de tijd (willen) nemen, en voor sommige starters hoeft dat wellicht ook niet, maar als de bereidheid er is, kan het een heel mooie aanvulling zijn. "Bovendien is het ook heel gezellig als het klikt en soms leidt het tot vriendschappen", aldus Maarten. "Het enthousiasme spatte er ook vanaf in mijn gesprek met Hans Otto en Jacqueline". Volgens Menno Buiskool begint de vraag naar startersbegeleiding in de vorm van samen varen ook toe te nemen. "De aanvrager moet zich wel realiseren dat de verantwoording over het schip altijd bij de schipper ligt, ook al vaart er een begeleider mee", waarschuwt hij.

Zou je ook graag een startersgesprek willen, of ben je ervaren en bied je begeleiding aan, laat het dan weten via startersgesprek@wadvaarders.nl

Droogvallen op het Wad, foto K. de Kon

Vanuit de gedachte dat meer kennis van wat je ziet ook leidt tot meer beleving, belicht deze rubriek planten, dieren of objecten die je tegen kunt komen op het Wad. Je vraagt je af wat het is, of je weet wat het is maar wilt er iets meer over weten.

Zeehonden

In de Waddenzee komen twee soorten zeehonden voor, de grijze en de gewone zeehond, die het meeste voorkomt. De grijze zeehond is aanzienlijk groter, zwart/grijs van kleur en heeft een lange spitse kop. De gewone zeehond heeft een bruine vacht met vlekken, een kleinere rondere kop met neusgaten in een v-vorm, terwijl de neus van de grijze zeehond uit twee streepjes bestaat.

De grijze zeehond krijgt jongen in de winter (nov, dec) en de pups hebben een goede bescherming tegen de kou door de witte donzige vacht. Ze ruien in maart en april. De gewone zeehond ligt graag op zandbanken waar ze vooral rusten. De jongen worden geboren in juni/juli. Een pasgeboren gewone zeehond heeft een gladde bruine vacht en kan onmiddellijk zwemmen in tegenstelling tot de grijze met de donzige vacht. Beide zijn na een maand zelfstandig. De grijze zeehond was in de middeleeuwen bijna geheel verdwenen uit het Waddengebied, maar is sinds de jaren 90 bezig aan een opmars. Een deel van deze toename komt door immigratie uit het Verenigd Koninkrijk.

De populatie van de gewone zeehond bereikte in de jaren 70 een dieptepunt van ruim 3500. Nadat de zeehondenjacht verboden werd (in Nederland vanaf 1962) is de populatie inmiddels weer aangegroeid, na enkele flinke dips in 1988 en 2002, veroorzaakt door het PDV virus. Nu is het aantal stabiel op vrijwel hetzelfde niveau van rond 1900. Zo'n 39.500 exemplaren waarvan 10.000 in Nederland.

Zeekraal

Vanaf mei kun je op tal van plekken op stukken kwelder die dagelijks of toch van tijd tot tijd onderlopen, de kleine plantjes van Zeekraal (*Salicornia europaea*) zien opkomen, vaak in velden, maar ook wel tussen andere kwelderplanten in. Zeekraal is eenvoudig te herkennen aan de typische, buisvormige stengels met lidjes, die je een beetje net als bij de bekende paardenstaartplanten met enige moeite uit elkaar kunt trekken.

Tot begin augustus groeit de zeekraal uit tot sappige planten die goed eetbaar zijn. In de loop van augustus verhouten de stengels en vormen zich in de oksels minieme witte bloemetjes. De planten zijn dan niet goed meer eetbaar. Mocht je in juli een maaltje zeekraal hebben verzameld (je moet ze toppen en de plant laten staan) voeg dan vooral geen zout toe, want dat zit al in de plant. Op internet vind je tal van recepten, maar verder weinig over de plant zelf.

Nadat er zaad is gevormd en op de grond is gevallen, sterft de eenjarige plant. Het zaad dat in het najaar is gevormd en op de kwelder is beland en vaak door het water ook naar elders is verplaatst, kan in het voorjaar pas kiemen in zoetwater. Direct nadat het in zoetwater is ontkiemd moet het kiemplantje zoutwater over zich heen krijgen, anders wil zeekraal niet groeien.

**BE
RICH
TEN**
Najaar
2022

Jaargang 31 nr 111

11

Wadvaardersdag

Terugblik op de Wadvaardersdag 1

BE
RICH
TEN
Voorjaar
2022

Jaargang 31 nr 111

12

Nadat in 2020 de Wadvaardersdag vanwege het 30 jarig bestaan op Schier werd gehouden en vorig jaar de toevlucht tot een online bijeenkomst moest worden genomen, kon op 19 maart de Wadvaardersdag weer in de Maritieme Academie Harlingen plaatsvinden, wat toch voelt als terugkomen in onze thuishaven.

Achteraf was het een verstandig besluit om de dag niet op de gebruikelijke vierde zaterdag van januari te houden, maar vanwege Corona te verplaatsen naar 19 maart. Helaas was Corona voor een aantal leden toch nog oorzaak dat zij niet aanwezig konden zijn. De Wadvaardersdag werd tegelijk gestreamd en online gezet zodat zo'n 90 leden vanuit huis de dag konden meeleven. De Wadvaardersdag is via wadvaarders.nl tot eind van het jaar terug te zien.

Zo'n 130 wadvaarders waren naar Harlingen gekomen en luisterden 's morgens naar een boeiende voordracht van Doeko Bosscher over het boek 'Omringd door Water' dat hij samen met

Jan Bank heeft geschreven over alle Nederlandse eilanden en dat in 2021 is verschenen bij Prometheus.

In zijn voordracht belichtte Bosscher eerst de voormalige Zuiderzee-eilanden zoals het Kampereiland en Wieringen en hopte vervolgens vanaf Texel van eiland naar eiland om te eindigen met de Rottums. De interessante geschiedenis van de eilanden waar hij over verhaalde, is na te luisteren op de website wadvaarders.nl.

“De Wadvaardersdag werd ook gestreamd en is via wadvaarders.nl terug te zien.

Wadvaarders Wisseltrofee

Elk jaar kent de vereniging een organisatie of persoon de Wadvaarders wisseltrofee toe als blijk van waardering voor de betekenis die hij of zij heeft voor de vaarrecreatie op de Waddenzee. In 2020 is de trofee toegekend aan de gemeente Schiermonnikoog voor hun inspanning om de haven toegankelijk te houden voor de recreatievaart. Vanwege Corona is er in 2021 geen wisseling van de trofee geweest. Elke houder

g 19 maart 2022

Karin Scholte vertelt over het haventje van de Cocksdoorp

voegt een element aan de trofee toe en Schiermonnikoog heeft dat heel toepasselijk gedaan door een klein potje modder uit de haven toe te voegen. Wethouder Erik Gerbrands leverde de trofee weer in en vertelde dat de haven en de Reegeul ook de komende jaren op diepte zullen worden gehouden. Dit jaar gaat de wisseltrofee naar de beheerders van het haventje van de Cocksdoorp Karin Scholte en Martien Boon als waardering voor hun vrijwillige inspanningen om het haventje en met name de aanlegsteiger in stand te houden. Ook plaatsen zij prikken naast het ondiepe aanloopgeultje. Karin Scholte nam de trofee in ontvangst en vertelde aan de hand van veel foto's over de geschiedenis van het haventje, het bestaansrecht van het haventje en welke veranderingen nu al worden aangebracht bij het haventje. Het bestuur Wadvaarders gaat bekijken hoe er steun aan hun inspanningen kan worden gegeven.

Workshops

De workshops aan het eind van de ochtend vormen altijd weer een van de redenen om de tocht naar Harlingen te ondernemen. De workshops Onbetonde Routes, QuickTide, Het leven in de Waddenzee en die over de komende regelgeving voor de Duitse Wadden werden zo massaal bezocht dat het ten koste ging van de twee die werden verzorgd door Sailwise en de Waddenunit. Maar van beide, en zo mogelijk ook van de andere workshops komteem digitale versie zodat iedereen daar alsnog kennis van kan nemen.

Algemene ledenvergadering

Na de lunch werden in de algemene ledenvergadering – nog altijd met ruim 90 leden aanwezig en tientallen online - de

officiële onderwerpen vlot en zonder veel vragen afgewerkt waardoor er ruim tijd was voor de verschillende werkgroepen binnen de vereniging om hun activiteiten toe te lichten. Zo vertelde Maja Overvliet hoe in 2021 de werkgroep Schoner Wad met 13 schepen (waarop 86 deelnemers) heeft meegedaan aan de trilaterale Clean up dag in september en deed ze de oproep vooral de Wadvaarderstas op je tochten mee te nemen en te vullen met troep om mee te helpen het Wad schoon te houden. Ook de verschillende vertegenwoordigers van de werkgroepen Aanlegfaciliteiten, Internationaal, het Platform Waterrecreatie, Startersondersteuning en voor de Wadvaarderskalender gaven informatieve en interessante toelichtingen op hun activiteiten en zij onderstreepten daarmee nog eens het belang voor de recreatievaart en die van de Wadvaarders in het bijzonder om in die werkgroepen deel te nemen. Het Wadvaardersbestuur kreeg als waardering voor het werk in Coronatijden een vers kleurenexemplaar van de Wadvaarderskalender. Duidelijk is dat mede dankzij deze werkgroepen er niet meer over, maar in veel gevallen in afstemming en overleg met de recreatievaart besluiten worden genomen, met name waar het beheer en beleid betreft. Op de website is terug te vinden wat de werkgroepen doen en hoe leden zich ervoor kunnen opgeven.

De vereniging is sinds het uitbreken van Corona sterk gegroeid van 1500 in januari 2020 naar zo'n 2000 in januari 2022.

Afscheid bestuursleden

Aan het eind van de ledenvergadering werd afscheid genomen van twee belangrijke bestuursleden omdat ze aan hun maximale termijn van negen jaar zaten. IJsbrand Dijkstra als penningmeester en Jan Röben belast met o.a. communicatie en PR traden terug. Peter Doting, vorig jaar al in het bestuur gekozen, neemt het penningmeesterschap van IJsbrand over.

En de taken van Jan zijn overgeheveld naar Gerard van Dorp, die het afgelopen jaar al als aspirant bestuurslid meedeed. Johan Weijland, kersverse voorzitter van Nautin, is uit dien hoofde ook met algemene stemmen in het bestuur van de Wadvaarders gekozen. Jan Röben blijft actief voor de recreatievaart als voorzitter van Netwerk Recreatievaart Nederland en IJsbrand Dijkstra gaat door als penningmeester bij Nautin. Elders in dit nummer tref je een interview met Jan aan en ook in gesprek met IJsbrand komen we in een volgend nummer terug met een terug- en vooruitblik.

Gerard van Dorp (73) is lid sinds 2016 en heeft verschillende management functies bij het hoger onderwijs gehad, is redacteur/medewerker bij De Blauwe Wimpel en columnist bij het blad Zeilen. In 2005 richtte hij met anderen de stichting Groenewensboot op die met mensen die aan rolstoel of rolbed gebonden zijn boottochten maakt op de Weerribben. Johan Weijland (68) is sinds 2019 lid van de Wadvaarders. Johan heeft bedrijfskunde gestudeerd en is oprichter van Provics (1991), dat is gericht op het sturen en faciliteren van veranderingspro-

cessen met name op het gebied van vastgoed in combinatie met ICT en is na een internationale carrière en een wethouderschap bij de gemeente Ede gepensioneerd.

Nieuw was dat de Wadvaardersdag na de borrel werd afgesloten met een lopend warm buffet op de Academie, waar ca. 60 deelnemers mee hebben aangezeten. Ook dat smaakte naar herhaling.

Waardering en complimenten gaan uit naar het personeel van de Maritieme Academie dat er weer voor heeft gezorgd dat de dag qua logistiek, eten en drinken voortreffelijk is gelopen, zeker als je bedenkt dat ze ook nog de zorg hebben voor zo'n 30 Oekraïners die in de Academie worden opgevangen.

**BE
RICH
TEN**

Voorjaar
2022

Jaargang 31 nr 111

14

FIJNE ZOMER!

Word nu abonnee en ontvang
12 nummers + digitaal lezen

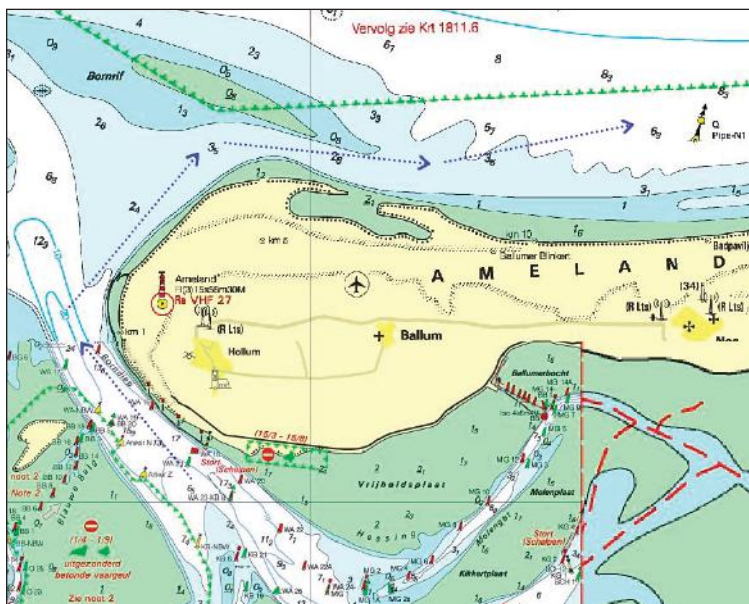
VOOR €52,50

Meld je aan op zeilen.nl/abonnee of bel 023-3021350

Zeilen.

Waarschuwing van de KNRM

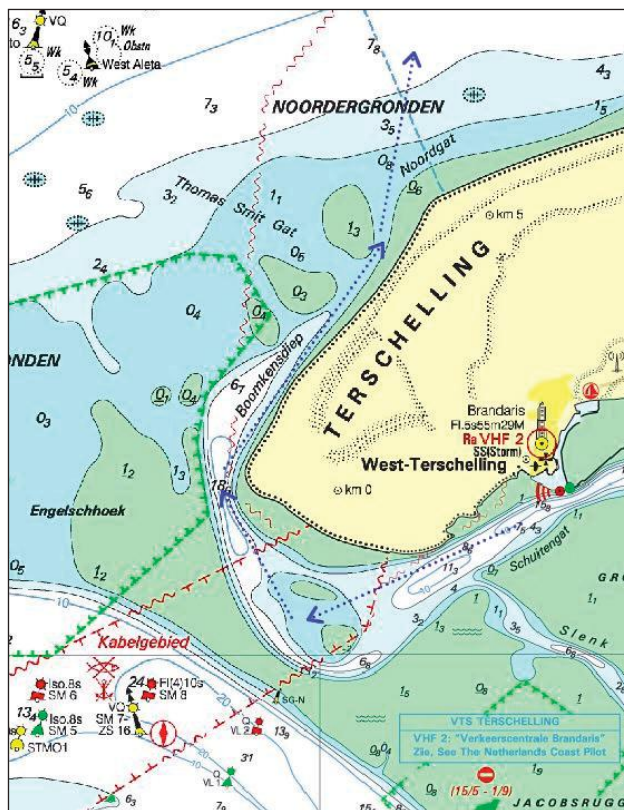
Gevaarlijke route boven Ameland

Zomer 2021 stuurde de KNRM een waarschuwing rond: “Let op bij gebruik van ‘autorouting functies’ in navigatiesystemen!”.

Wat is er aan de hand?

Diverse navigatiesystemen hebben een functie om automatisch een route te maken. Je geeft op dat je van Terschelling naar Ameland wil boven Terschelling langs. Het navigatiesysteem geeft dan aan hoe je zou kunnen varen. En dat gaat nog wel eens mis. Het kan zo maar zijn dat je gewezen wordt om door het Boomkensdiep en het Noordergat te varen. En dat nu is beslist een onveilige route, niet betond en vol zandbanken. Boven Ameland langs word je soms rustig dwars over een bank geleid. Die bank staat niet op de kaart, maar hij ligt er echt!

Wat gaat er mis? Het navigatieprogramma bepaalt de route aan de hand van de dieptes die op de kaart staan. Als er een diepte staat van 1,90 meter, dan kan je er met een diepgang van 1,80 meter overheen, lijkt de gedachte. Zeker in de zeegaten, waar een flinke golfslag of zelfs branding kan staan, gaat dat niet goed. Daarbij komt dat het kaartbeeld vele jaren achter kan lopen. En de zeegaten zijn nu eenmaal veranderlijk. Het

Gevaarlijke route boven Terschelling

dringende advies van de KNRM is om in de zeegaten altijd in de betonde vaarwegen te varen.

Voor de Wadden geldt natuurlijk hetzelfde, de dieptes op de kaart lopen veelal jaren achter. Dus ga er niet van uit als de kaart voldoende diepte aangeeft, dat je daar dus (!) kunt varen. De werkelijkheid kan best allang anders zijn. Je kan op het Wad prima buiten de vaargeulen varen, maar... voorzichtig en met kennis van zaken. Vaar met opkomend tij. Houdt er rekening mee dat je ‘de plaat op gezet’ kan worden. En de vaargeulen zelf: raadpleeg de Wadvaarders-dieptestaat op onze website. Dan heb je de meest actuele informatie. En ook die kan alweer achterlopen. Dat is de charme van het Wad.

**BE
RICH
TEN**
Najaar
2022

Jaargang 31 nr 111

15

Doodtij

Als je op het Wad vaart speelt het tij een allesoverheersende rol. Niet alleen bepaalt het tij welke richting het water stroomt, maar ook hoe hoog het water staat in het vaarwater. Als je op het Wad in oost-west richting vaart (omgekeerd mag ook) kom je ondieptes tegen die met laagwater droogvallen, dus rekening houden met het tij kan best eens nuttig zijn.

**BE
RICH
TEN**
Voorjaar
2022

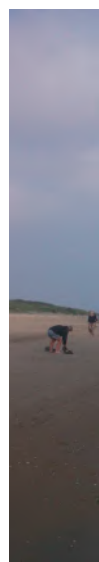
Jaargang 31 nr 111

16

Ik was met een vriend nog een weekje op het Wad aan het varen. Na een aantal dagen stevige wind werd rustig weer beloofd. Wij lagen in de haven van West-Terschelling en wilden graag nog even naar de Cocksdorp op Texel. Nu zijn er vier mogelijke routes daarnaartoe waar van één betond. Van twee routes zijn alleen de geulen vanaf Texel betond (Gasboeiengat en Lange Gat) maar juist het ondiepe deel van het wantij onder Vlieland is niet betond. De vierde mogelijkheid, ook niet betond, is via zee en het Eierlandsche Gat. Op de kaart staat: "het bevaren van het Eierlandsche Gat zonder plaatselijke bekendheid wordt ten zeerste ontraden". Die plaatselijke bekendheid ontbreekt bij ons dus dat valt af. De enige wel betonde route zuidwaarts is via de Binnen Breesem.

Er was nog een complicatie, het was doottij, dus het tij dat met hoogwater het minste water brengt (met laagwater het meeste). Bovendien viel het hoogwater in dit gebied zo half september vrijwel samen met zonsopkomst respectievelijk zonsondergang en zijn de routes onverlicht. Nu was ik eerder dit jaar ook al eens naar Eierland gevaren, maar toen was het springtij en leverden de routes over de platen onder Vlieland ook met mijn ruim één meter diepgang, geen probleem op. Wel wist ik daardoor dat de route over de plaat vanaf het Inschot naar het Gasboeiengat diep genoeg was om ook met dit veel lagere hoogwater te passeren, maar de route vlak onder Vlieland, van Vliesloot naar het Lange Gat was nu niet mogelijk. De wind was Noordwest 4 tot 5 en zou 's avonds gaan liggen (als een weerbericht mij goed uitkomt heb ik er plotseling het volste vertrouwen in). Tot het punt waarop we in het Inschot stuurboord uit over de plaat moesten gaan varen was het keurig bezeild vanaf West-Terschelling. Met een langzaam ondergaande zon stoomden we vervolgens in een uurtje over de ondergelopen platen in de richting van de meest oostelijke ton van het Gasboeiengat. Daar ging de zon onder samen met ons anker. De wind had goed naar het weerbericht geluisterd en was langzaam aan het uitdoven. Geheel volgens plan lagen wij die nacht midden op het Wad tussen Vlieland, Texel en de afsluitdijk in alle rust tussen de droogvallende platen voor anker. Voor telefoonbereik moest ik boven op het kajuitdak gaan staan.

De volgende ochtend was de wind volgens afspraak zwak en zuidoostelijk. Prachtig zeilden we in alle rust met het stroompje mee tot het strand boven de Cocksdorp. Het was ongeveer een uur voor laagwater toen we daar aankwamen en we vlijden het schip met de boeg tegen het steil oplopende strand. De fok bij om te zorgen dat we naar de wal toe hielden bij het droogvallen. Anker uit en vlug van boord om voor het water weer op kwam gauw nog een paar boodschappen te doen in de Cocksdorp.

De fok bij om te zorgen dat we naar de wal toe hielden

Met het avondtij mee voeren we, nu stomend tegen het lichte windje in, deels dezelfde route terug, maar via Foksdiep, naar de Binnen Breesem. Er was echter één probleem, er zou op de Binnen Breesem met hoogwater volgens berekening ongeveer drie cm water te weinig staan om het te kunnen passeren. Wel wisten we dat het ochtendtij zo'n 20 cm meer water zou brengen, dus als het 's avonds niet zou lukken was er de volgende ochtend een betere kans. We kwamen ruim twee uur voor hoog water aan bij de betonning van het droge deel en liepen dan ook prompt vast. Dus anker uit en wachten. Om half zeven, een half uur voor hoog water, toch maar even proberen of we er over konden. Nee dus, weer vast, maar wel iets minder vast dan eerst. Met elk golfje schoven we weer een paar decimeter vooruit, alleen is de Binnen Breesem minstens vier mijl lang! Maar ik wist ook dat het eerste stuk, waar wij zaten, het droogste was en het verderop dieper zou zijn. Dus toch nog even verder proberen. Ons schip kan droogvallen, dus als er inderdaad te weinig water zou staan om over de plaat te komen, hadden we een rustig nachtje op de plaat voor de boeg. Wat op een bepaalde plek nog wél lukte, was het schip om te draaien. Niet om toch maar terug te varen, maar om het maar eens achteruit te proberen. Dan zorgt het langs de dooskiel stromende schroefwater misschien voor voldoende opwoeling van het zand en komt er wat beweging in. En inderdaad! Plotseling begon het schip langzaam vooruit (maar dus eigenlijk achteruit) te komen

en schoven we van het droge deel af in de zuidelijke richting waar we heen wilden. Al gauw werd het weer wat dieper en konden we weer met de neus vooruit varen. Het kan best een gek gezicht zijn geweest, zo'n achteruit varend schip over de plaat, maar we waren daar de enigen, niemand die ons zag.

Inmiddels ging de zon weer onder en ankerden we voor weer een nacht op het nog steeds rustige Wad in voldoende diep water. Morgen maar weer gewoon vooruit varen.

Hoe je een boot op koers achteruit kan varen hangt natuurlijk van het type af. De schroef geeft geen druk op je roer en dat is een handicap. Vaar je langzaam dan overheerst bovendien de wielwerking. Met een platbodem is het in het algemeen het lastigst. Ons schip heeft een dooskiel met aan weerszijden kimkielen; balansroer en schroef zitten in aparte scheg. Indien het schip enige vaart heeft blijft het ook achteruitvarend goed op koers. Hoe harder je achteruitvaart hoe beter het schip op koers blijft en op die manier is ook een platbodem wel op koers achteruit te varen. Maar... als je achteruitvaart heeft het roer de neiging om om te klappen. Hoe harder je achteruit vaart, hoe groter de kracht op het roer en je moet het wel op de hand recht kunnen houden. Zeker met helmstok gaat dat zo maar mis en klapt het roer om met kans op schade. Bij het grote roer van een platbodem gebeurt dat eerder dan bij een balansroer zoals op ons schip. In de beschreven situatie sleepten dooskiel en kimkielen over de bodem en kreeg het schip niet veel vaart, dus was het bovenbeschreven risico ook niet zo groot. Om bij weinig vaart achteruitvarend toch koers te houden moet je zo nu en dan even stoppen en door even vooruit te slaan in combinatie met hard roer geven, de koers herstellen. Op het vrije Wad is zo'n manoeuvre wel een stuk makkelijker dan in een drukke haven bij dwarswind met aan weerszijden weinig ruimte tot prachtig glanzende, maar stilliggende, afgemeerde bootjes.

De Odysee even tegen het strand gelegd

**BE
RICH
TEN**
Najaar
2022

Jaargang 31 nr 111

17

**BE
RICH
TEN**
Voortje
2022

Jaargang 31 nr 111

18

**BE
RICH
TEN**
Najaar
2022

Jaargang 31 nr 111

19

Werkgroep Aanlegfaciliteiten

De vereniging Wadvaarders heeft diverse werkgroepen waaronder ook de werkgroep 'Aanlegfaciliteiten'. Deze werkgroep bestaat uit twee personen: Hans Danel en Pieter van Kuppenveld. Van tijd tot tijd aangevuld met Rob Leemans omdat Rob als voorzitter ons in diverse overlegplatforms vertegenwoordigt waarin dit onderwerp soms ook aan de orde komt.

“Waddenslib zorgt voor een actieve werkgroep Aanlegfaciliteiten

De werkgroep 'Aanlegfaciliteiten' is jaren geleden ontstaan omdat vooral slibophoping in de kleine haventjes begon op te spelen: Noordpolderzijk, Schiermonnikoog, Termunterzijl, Ameland. Daarnaast is de inrichting van havens ook van belang voor Wadvaarders. En tot slot kijkt de werkgroep of er nieuwe mogelijkheden ontstaan.

“Wat hebben we gedaan en wat doen we?

Noordpolderzijk

Die haven is belangrijk omdat hij tussen Lauwersoog en de Eems ligt. Je kunt er overnachten in plaats van ergens op het wad en dat kan prettig zijn als het weer toch slechter wordt dan je verwachtte bij vertrek. Het slibprobleem in de haven en havenaanloop is dusdanig dat bij optimale bevaarbaarheid en toegankelijkheid de gemeente met zeer grote jaarlijkse kosten te maken zou krijgen. Door de gemeente is besloten om de Waddenhaven zoveel als mogelijk toegankelijk te houden, totdat er een structurele oplossing voor het slibprobleem is aangelegd in de vorm van een spoelzee. De meerderheid is voorstander van deze duurzame, geld besparende spoelzee. Slechts een enkele partij blokkeert deze oplossing om andere redenen. We houden een vinger aan de pols.

De steiger bij Breezanddijk wordt vernieuwd

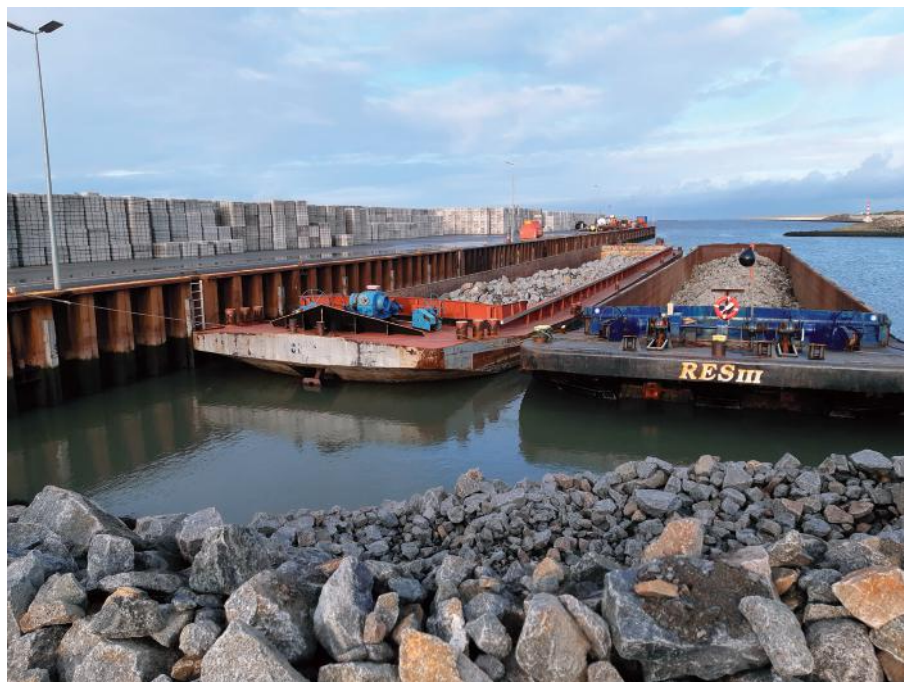
**BE
RICH
TEN**
Voorjaar
2022

Jaargang 31 nr 111

20

teiten

De walbeschoeiing bij Breezanddijk

**BE
RICH
TEN**
Najaar
2022

Jaargang 31 nr 111

21

Schiermonnikoog

Sinds 2014 wordt door gemeente Schiermonnikoog gelukkig weer veel waarde toegekend aan het bereikbaar en toegankelijk houden van de Waddenhaven. Met een andere manier van baggeren worden structureel aanzienlijke kosten bespaard en wordt er beter aangesloten op de natuurlijke dynamiek en morfologie van het Waddensysteem.

Ameland

Twee jaar geleden werd in Ameland een nieuwe indeling van de haven voorgesteld. Die indeling zou voor de pleziervaart lastig kunnen worden door de krappe manoeuvreerruimte en de manier waarop je zou moeten afmeren. Daar hebben we samen met anderen op ingesproken en er is een ander plan gekomen. Verder verzamelen we gebruikerservaringen en geven die door aan de eigenaar, de gemeente Ameland. Zo blijkt bij hoog water een hinderlijke golfslag in de haven te staan. Er wordt nu een dam voor de haveningang aangelegd die de golfloop tegenhoudt.

Eemshaven

We zijn in gesprek geweest met Groningen Seaports omdat pleziervaart geen gebruik mag maken van deze haven, als enige tussen Duinkerken en Hamburg! Dat heeft ertoe geleid dat de haven zich wat vriendelijker opstelt als pleziervaarders problemen hebben, dan kunnen ze toegang krijgen (scan qr voor folder van Groningen Seaports).

Breezanddijk

In verband met de werkzaamheden aan de Afsluitdijk is in de werkhaven aan de waddenkant van Breezanddijk de walbeschoeiing helemaal vernieuwd. Wij zijn in gesprek of het mogelijk is dat die beschoeiing blijft liggen als de werkzaamheden zijn afgerond. Dat zou comfortabeler zijn dan de oude situatie. Of die walbeschoeiing blijft is nog niet duidelijk, maar in ieder geval wordt de oude houten steiger achter in het haventje wel

vernieuwd voor de pleziervaart. De vluchthaven kan gebruikt worden en verder kun je er afmeren om een bezoek te brengen aan het transformatorstation van windpark Fryslân aan de zuidzijde van Breezanddijk.

Kornwerderzand

We proberen aanlegmogelijkheid te krijgen aan de Waddenzijde van Kornwerderzand. Dat kan handig zijn als je bijvoorbeeld 's avonds naar buiten schut en je 's morgens met gunstig tij naar de eilanden wilt of op een andere manier een gunstig tijvenster voor je tocht wilt afwachten. Er schijnt voor de werkzaamheden aan de Afsluitdijk een steiger aan de waddenkant gemaakt te zijn die met relatief eenvoudige ingrepen hiervoor geschikt gemaakt kan worden. Daar kan men dan ook aanleggen voor een bezoek aan het Waddencentrum, het Kazemattenmuseum of de vismigratierivier.

Wat is een spoelzee

Een spoelzee is een meer dat onder invloed van de getijden, vol- en leegloopt. Bij vloed stroomt het meer vol, bij eb stroomt het weer leeg. Door het vol- en leeglopen van het meer goed af te regelen, kan worden voorkomen dat de vaargeul steeds weer dichtslibt.

Bodemleven in de hele Waddenzee wordt in kaart gebracht: 'Enorm karwei'

Onderzoekers gaan de komende tijd 1500 bodemonsters verzamelen van delen van het Wad die permanent onder water staat. Een eerder vergelijkbaar onderzoek liet zien dat daar toen 169 verschillende levensvormen in aan zijn getroffen. De onderzoekers verwachten bijzondere vondsten in de onderwaternatuur omdat aanwezige mosselbanken en oesterriffen ideale broedplaatsen daarvoor zijn.

Bekijk hier het bericht van de NOS hierover.

Mooiste routes Top 10? Check onze site!

Niets verkoopt zo lekker als Top-10 lijstjes. Of Top-100. Of Top 2000.

Met een knipoog doen wij hier graag aan mee. Voor veel Wadvaarders is (verantwoord) buiten de geulen varen iets wat we graag doen en willen blijven doen. Heb je inspiratie nodig voor nieuwe droogvalplekken, of routes: check op wadvaarders.nl en open het menu 'Varen op het wad'.

Nieuw vaarseizoen: nieuwe routes!

Hierbij alvast een populaire tocht: Oudeschild - Harlingen. Op drie punten kun je van de gebaande paden afwijken.

Gooi je 2 uur na HW de trossen los op Oudeschild dan vlieg je met veel stroom mee de Texelstroom over en het Scheurrak in. Bij S012 verlaat je de geul in noordoostelijke richting (zo'n 25 graden sturen). Op de plaat die je nu aan stuurboord hebt, kun je vaak zeehonden zien liggen. Heb je de S036 dwars dan vaar je daarop af en steek je dwars over de plaat naar de ZR19. Het zal nu ongeveer HW zijn. Leuk om te proberen in één streep naar Harlingen te komen. Vertrouw je het vallende water niet dan pik je zo het Molenrak op. Met behulp van de QuickTide app verfijn je uiteraard je voorbereidingen van deze route voor jouw diepgang. Waarbij de gouden regel geldt dat met (een paar dagen) oostenwind de waterstand zo maar eens 30 cm lager kan zijn dan verwacht!

CleanupXL: voorkomen én genezen

Aandacht voor minder plastic (op het Wad): we kunnen het niet genoeg geven. Hier dus nog een keer.

Wie op 19 maart de Wadvaardersdag heeft bezocht heeft kunnen horen hoe de Wadvaarders willen bijdragen aan een Schoner Wad. Op plasticvrijewadden.waddenzee.nl kun je bijvoorbeeld lezen hoe het terugdringen van wegwerpplastic in o.a. de horeca wordt opgepakt.

Waar ieder van ons aan mee kan doen zijn de opruimacties van plastic. Als direct gevolg van de ramp van de MSC Zoe 2 jaar geleden heeft een aantal organisaties het project CleanupXL gestart. Met allerlei 'challenges' kun je meedoen je plasticgebruik te verminderen of zwerfplastic te helpen opruimen.

Ook Stichting De Noordzee organiseert (voor de 9de keer) een grote Beach Cleanup Tour langs de Nederlandse kust (www.beachcleanup.nl). En overigens: met die mooie juten Wadvaarderstas kun je natuurlijk zelf op pad gaan. Geen challenge nodig. Alleen lekker (strand) wandelweer.

Een Waddentriller

Zo wordt het boek 'De Hollander', van auteur en radiomaker Mathijs Deen aangeduid.

Een Nederlands patrouilleschip bergt een ver-

dronken wadloper, aangespoeld op de drooggevalen zandplaat De Hond. Het slachtoffer heeft de Duitse nationaliteit, de zandplaat bevindt zich in betwist grensgebied. De Duitse justitie eist dat het slachtoffer onmiddellijk wordt uitgeleverd, maar de Nederlandse brigadecommandant weigert. Een internationaal conflict is geboren.

Terwijl de leidinggevendenden ruzie maken, stuurt de tweede man van de Bundespolizei See in Cuxhaven heimelijk een rechercheur naar Delfzijl om op informele wijze een onderzoek te starten. Zijn naam is Liewe Cupido, Duitser van geboorte, opgegroeid op Texel. Zijn Duitse collega's noemen deze eigenzinnige, zwijgzame collega 'de Hollander'. Het slachtoffer blijkt een ervaren wadloper en hoe meer Cupido te weten komt, hoe raadselachtiger de omstandigheden omtrent diens dood lijken te worden.

De Hollander is het eerste deel uit een reeks Waddenthillers van Mathijs Deen. De tweede staat gepland voor volgend jaar. Eerder schreef Deen de bestseller 'De Wadden'.

BE RICH TEN
Najaar 2022

Jaargang 31 nr 111

23

Het steigertje van Sil, in het haventje van de Cocksdorp

Zoals elders in dit blad is te lezen nam Karin Scholte, zelfbenoemd havenmeester van het haventje bij De Cocksdorp de waddentrofee in ontvangst.

Het goede nieuws: sinds de dood van Sil Boon, de initiatiefnemer, bouwer en onderhouder van het steigertje, bekommeren Karin en haar man Martien zich er om. Zij maken vaak een praatje met de passanten die het steigertje weten te bereiken. Op de Wadvaardersdag is afgesproken dat de Cocksdorp een vermelding in QuickTide krijgt.

Het slechte nieuws: het steigertje is slechts 'gedoogd' door het waterschap en het liggeld dat geïnd wordt dekt niet de kosten van het onderhoud.

Niet schrikken als je er in 2022 weer komt. De dam ligt nu strak in het beton: daar komt nog een houten afwerking op, bedoeld om over te flaneren. Deze actie, vanuit een werkgroep met lokale ondernemers, is helaas niet in samenspraak met de havenmeesters gepleegd. Zoals het werk nu is uitgevoerd verspert het puin dat van de dam komt de doorgang voor de boten. Duimen dat dit nog een goede afloop krijgt voor de wadvaarders.

Oproep:

Wadvaarders steunen de stichting Sailwise

Tijdens de Wadvaardersdag maakte Sailwise indruk. Sailwise biedt mensen met een beperking de mogelijkheid om te varen of te zeilen. En hoe! Het water op voor een dag of langer. En de schepen zijn volledig aangepast voor mensen met een beperking.

Je poetst je ogen uit als je het ziet: zelfs iemand zonder hand- of armfunctie kan met kin of grote teen (echt waar) het schip sturen en zo een ultieme Wadervaring beleven. SailWise biedt al ruim 45 jaar meerdaagse, uitdagende watersportactiviteiten- en vakanties voor mensen met een lichamelijke of zintuiglijke handicap, een verstandelijke beperking of niet-aangeboren hersenletsel. Het vlaggenschip van SailWise is de volledig rolstoeltoegankelijke klipper de Lutgerdina.

Sailwise kan bestaan dankzij zijn vrijwilligers. Juist nu het vaarseizoen is gestart zoeken zij Wadvaarders voor hun team. De één is een goede zeiler, de ander heeft een zorgachtergrond, wil graag met mensen werken of vindt het heerlijk om te klussen. Eén ding hebben de vrijwilligers gemeen: ze dragen allemaal bij aan een onvergetelijke tijd bij SailWise voor de gasten. Vrijwilligerswerk bij SailWise is intensief, maar erg leuk en geeft bovendien veel energie. En zingeving. De Vereniging Wadvaarders ondersteunt deze oproep van harte. Als je nieuwsgierig bent naar vrijwilligerswerk dan maakt Sailwise graag kennis met je. Want vanaf 29 april hebben mensen met een beperking alweer de mogelijkheid om met de Lutgerdina te varen op IJsselmeer en Wadden.

Lutgerdina onder zeil

IN EEN ROLSTOEL

EN TOCH ZEILEN?

HET KAN... ALS JIJ HELPT

SailWise organiseert al meer dan 45 jaar uitdagende watersportvakanties voor mensen met een beperking.

Dat is alleen mogelijk met jouw hulp! Maak het verschil en draag bij aan toegankelijke én betaalbare watersport!

Hoe ga jij helpen?

- €10 Doneer eenmalig
- €25 Word Vriend van SailWise
- €500 Word lid van de Club van 100
- Word vrijwilliger!

sailwise.nl/steun-ons

STEUN
SAILWISE
HOUD WATERSPORT
TOEGANKELIJK

BE
RICH
TEN

Voorjaar
2022

Jaargang 31 nr 111

24

Atlas van vuurtorens aan het einde van de wereld

José Luis González Macías

In de boekhandel viel mijn oog op dit boek vanwege zijn vormgeving. De fris groenblauwe omslag met rood-witte rug en de titel in reliëf in het stevige karton van de omslag geperst. Ik sla het open en was meteen verkocht, oftewel dit prachtige boek was verkocht.

En wat blijkt? De auteur is niet alleen schrijver, maar ook grafisch vormgever. José Luis González Macías is geboren en getogen in de binnenlanden van Spanje, ver van de kust en van welke vuurtoren dan ook. En toch zoals hij in het voorwoord schrijft [voel] "ik me al heel lang aangetrokken tot vuurtorens en [heb] zo nu en dan de onweerstaanbare behoefte gevoeld om naar de Galicische of Asturiaanse kust te vluchten om ze te zien." Zijn verlangen doet denken aan dat van zijn landgenoot Don Quichot, die blijft dromen van de schone Dulcinea. Maar José Luis González Macías is niet blijven dromen. Hij ging op onderzoek uit en koos voor dit boek vuurtorens uit die bouwkundig bijzonder zijn, waar verhalen over verteld zijn en die op afgelegen plekken in de wereld liggen. Dit is meteen de reden waarom er geen Nederlandse vuurtorens in het boek zijn opgenomen.

Per vuurtoren is er een pagina tekst, een sfeertekening, een lijntekening en een gedetailleerde zeekaart van de locatie plus de feitelijke gegevens als bouwjaar, afmetingen en actief of gedoofd. De torens zijn in alfabetische volgorde gerangschikt van Adziogol aan de monding van de Dnjepr bij Cherson tot Wenwei Zhou in de aanloop naar Hong Kong. Na de inhoudsopgave is er meteen een wereldkaart waarop ze alle 34 staan aangegeven.

Een literaire reis

González Macías is zeker niet de eerste en enige die door vuurtorens geïnspireerd is. De kleine vuurtoren van San Juan de Salvamento op Stateneiland in Patagonië inspireerde Jules Verne tot het schrijven van De piraten van het Vuurtoreneiland. Virginia Woolf schreef To the Lighthouse, geïnspireerd op de vuurtoren van Godrevy bij Cornwall. Terwijl zij in 1925 dit boek schreef - waar bijna geen dialoog in voorkomt - noteerde Godrevys vuurtorenwachter Lewis in zijn dagboek dat hij na 54 dagen met slecht weer, waardoor hij niet werd afgelost, graag eens met iemand wilde praten.

Het geïsoleerde bestaan en de vaak ruige weersomstandigheden waarin de vuurtorenwachters moeten leven, zijn voer voor vele geheimzinnige verhalen en mythes. Ook de realiteit zorgt voor genoeg aangrijpende verhalen. Bij-

voorbeeld over de mannen die aan scheurbuik bezweken tijdens de winter op de vuurtoren van Svjatonoski aan de Barentssee boven de poolcirkel. Of de geschiedenis van de eetlust van de poes Tibbles op Stephens-eiland voor de kust van Nieuw-Zeeland, waardoor een uniek vogeltje uitstierf. En wat te denken van de ter dood veroordeelden die de dodelijke slangen en schorpioenen moesten opruimen voor de aanleg van de vuurtoren van Columbretes voor de oostkust van Spanje? De afloop laat zich raden.

Hoewel veel van de besproken vuurtorens nog actief zijn, is hun belang voor de navigatie sterk afgenomen en worden er steeds meer gedoofd. "Hun licht dooft, hun lichaam stort in" aldus de auteur. Maar dankzij mooie boeken als dit blijven de verhalen bestaan.

**BE
RICH
TEN**
Najaar
2022

Jaargang 31 nr 111

25

Van actie naar samenwe

Jan Röben gaat na jaren van trouwe dienst de redactie van Wadvaarders Berichten verlaten. Dit is een direct gevolg van het aftreden van Jan als bestuurslid na het vervullen van het statutaire maximum van 3 termijnen. Reden genoeg om eens terug te kijken op de ontwikkelingen die de vereniging de afgelopen jaren heeft doorgemaakt en waar Jan een belangrijke bijdrage aan heeft geleverd.

**BE
RICH
TEN**
Voorjaar
2022

Jaargang 31 nr 111

Jan in zijn element in de Wadvaarders stand

“Dit is wel een vereniging waar ik bij wil horen.

“20 jaar geleden ruilden wij ons diepstekend jacht in voor een Waddenboot, een Koopmans 42 waarmee je droog kan vallen. Dat was onmiddellijk aanleiding om lid te worden van de Wadvaarders”, aldus Jan. Na een aantal jaren lidmaatschap kreeg Jan meer tijd en meldde zich aan bij het bestuur om een actieve rol te gaan spelen in de vereniging. “Al snel werd ik kandidaat bestuurslid, om vervolgens in 2011 in een heel plezierige setting toe te treden. Ik had geen afgebakende portefeuille maar mocht mij bemoeien met de communicatieactiviteiten, inclusief het blad,

de ledenwerving en belangbehartiging.”

“De vereniging trad op dat moment nog niet zo vaak naar buiten, maar na een eerste contact met Boot Holland bleek dat we een plekje konden krijgen op de beurs, op proef. We maakten daar meteen een alliantie van met vaarscholen Scheepswijs en Neptunamor. Al snel bleek dat de beurs een broedplek is voor samenwerking en ledenwerving.” Tevens betrok deze activiteit de leden bij de vereniging, want de stand moest bemand worden. Met vijf dagen bezetting met in totaal 20 personen begon er op die manier naast het bestuur een groep leden te ontstaan die zeer betrokken was. “Het was een echte win-win, voor de vereniging en de beurs. De beursbezoekers kwamen in aanraking met de vereniging, en de leden werden naar de beurs getrokken, en het eerste jaar leverde dat 50 nieuwe leden op, terwijl we daarvoor langzaam leden aan het verliezen waren. Wadvaarders werd een zichtbaarder fenomeen.”

Nautin

In dezelfde periode ontstond er een vraag bij Wim Blankenstijn, de bouwer van Quicktide om dit hulpmiddel in te bedden in een digitaal platform, samen met door anderen gecreëerde producten, zoals boeienbestanden, aanlooptonnen, stroomkaarten en natuurlijk de Wadvaarders dieptestaten. Actuele tonnenposities waren in die tijd nog uniek, omdat er geen enkele organisatie was die zo

erking

snel de mutaties verwerkte. Dat leidde tot het oprichten van Nautin, waarin Jan als voorzitter zitting nam in het bestuur (in 2012) en waarmee er vanzelf een vertegenwoordiging van de Wadvaarders was. Nautin is een samenwerkingsverband waarin diverse organisaties participeren, de Nederlandse Vereniging van Toerzeilers, de Nederlandse Vereniging van Kustzeilers, de Zeezeilvereniging in de Zeeuwse Delta, Wadvaarders en het Watersportverbond. "Op de beurzen was de melding, dat het lidmaatschap van de Wadvaarders tevens toegang tot Nautin geeft, een extra zetje om lid te worden." Johan Weijland heeft Jan als voorzitter opgevolgd en zit nu ook in het Wadvaarders-bestuur.

De sfeer is na 20 jaar nog steeds leuk, interessant en gezellig.

Jan hielp mee met de organisatie van een gedenkwaardige trip in 2019 van een flink Wadvaarders-flottielje van Vlieland naar Wilhelmshaven, in het kader van tien jaar Werelderfgoed Wadden. Het leverde in dit blad een prachtige rapportage op.

Samen sta je sterk

Jan is voorstander van het smeden van samenwerkingsverbanden in de overtuiging dat je samen sterker staat. Zo is hij sinds 2014 lid van het Netwerk Waterrecreatie Nederland, een community waar belangen behartigd worden. Zo zijn we ook onderdeel geworden van een complex netwerk van publiek

Johan Weijland heeft Jan Röben opgevolgd bij Nautin en bij de Wadvaarders

en private partijen (Hiswa, provincies, waterschappen, gemeentes, Watersportverbond en een heel scala aan gebruikersgroepen) waarin de diverse thema's aan de orde komen.

Sinds 2020 is Jan voorzitter van dit netwerk, waar op dit moment vijf actuele thema's spelen, die ook de wadvaarders raken: de regelgeving rond antifouling, lozingen, de transitie naar emissieloos varen, veiligheid (vaarbewijs, preventief onderhoud) en registratie van schepen. "Goed dat we via dit netwerk in staat zijn om bij te sturen. Zo is het vanuit Den Haag wellicht makkelijk om te besluiten dat vuilwatertanks verzegeld moeten worden, maar door onze inbreng is het ze nu ook duidelijk dat daar veel meer bij komt kijken, zoals de innamecapaciteit van havens, wachtrijen die ontstaan, etc. Wij willen ook schoon water, maar de discussie moet met gezond verstand en kennis van de praktijk gevoerd worden", aldus Jan. Verder is er lang overleg geweest over kopervrije antifouling en lijkt er nu voldoende draagvlak te ontstaan om naar kopervrij over te stappen. Het lukt gelukkig om op dit soort thema's ook Wadvaarders te werven die zich in deze discussie willen mengen. Terecht, want

dat hoort ook bij "vrij & verantwoord"!

Berichten

Als laatste willen we toch wel even stilstaan bij het verenigingsblad. Jan heeft samen met Paul Raasveld en grafisch vormgever Wiep van der Meulen de aanzet gegeven om het "oude blad" te hervormen tot een magazine met daarbij een e-mail nieuwsbrief. In het najaar van 2016 verscheen hiervan het eerste nummer, de Berichten nr. 100.

"Aanvankelijk waren sommige leden hierover kritisch maar inmiddels wordt het gezien als een zeer gewaardeerd blad. Als promotiemateriaal ligt het blad op veel plaatsen te pronken, zoals bijvoorbeeld de Waddenhavens".

Als redactie willen we Jan erg bedanken voor zijn bijdragen in al die jaren, de artikelen 'van de bestuurstafel', en 'dossier duurzaamheid', maar bovenal de plezierige samenwerking in het redactieteam.

**BE
RICH
TEN**
Najaar
2022

Jaargang 31 nr 111

27

Na twintig jaar opnieuw

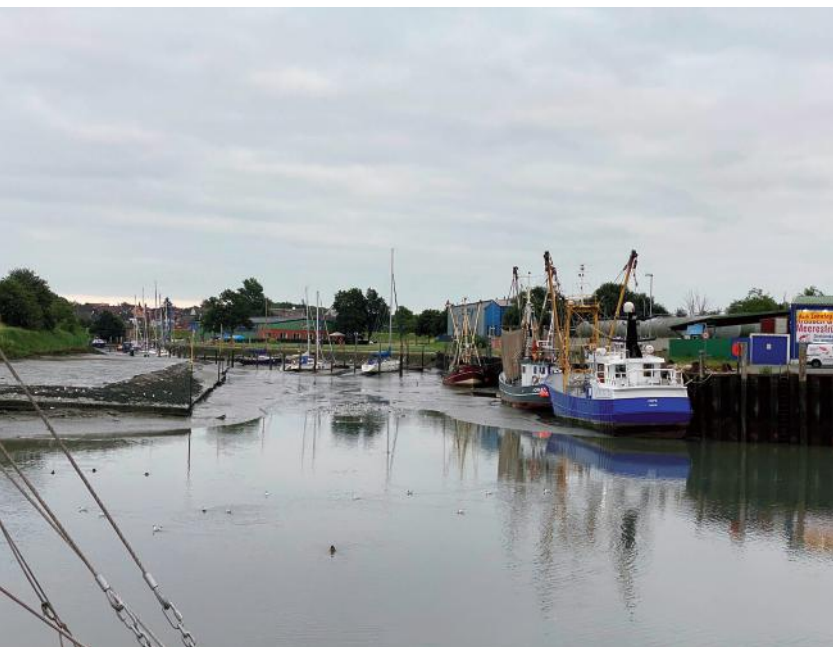

**BE
RICH
TEN**
Voorjaar
2022

Jaargang 31 nr 111

28

Begin juli 2021 vertrokken wij met onze 'Gulliver', een Wanderer 34, vanuit Lauwersoog naar de Nord-Friesische Insel, beter bekend als de Halligen. Twintig jaar geleden waren wij daar al eens geweest, toen nog met onze schokker (de 'Ielgoes'). De tocht er heen, via de Duitse Waddeneilanden en Helgoland, laat ik hier buiten beschouwing, evenals de terugreis.

“Husum, een aantrekkelijk ankergebied.

Husum

We naderen de Halligen vanuit Helgoland, via de Süderhever (betonning "Hever"). Dat is een ruim toegangswater, dat ook bij wat zwaarder weer veilig te nemen is. We zetten meteen door naar Husum, waar we bemanning voor een week oppikken. Deze oude havenstad valt vrijwel geheel droog. We wachten op hoger water in de baai vóór Husum,

een aantrekkelijk ankergebied. Voor de brug draaien we stuurboord uit naar de kleine jachthaven waar we geholpen worden door één van de vele vrijwillige havenmeesters die deze haven kent. We hadden zelf een wat ingewikkeld plekje gevonden, moeilijk om van boord te gaan; maar hij regelt voor ons een

plekje met een makkelijke op- en afstap. Zo maken we kennis met de vriendelijkheid van de bewoners van dit gebied. Overigens kun je ook door de spoorbrug varen en in de haven in het centrum van het stadje aanleggen; wij zagen er meerdere schepen in het slik liggen, waaronder een grote Nederlandse Lemsteraak. Husum is een streekcentrum en een toeristische trekpleister, vooral dagjesmensen. Dus overdag veel reuring, goede eettentjes en 's avonds rustig.

Ontstaan van de Halligen

Husum heeft een interessant en zeer goed gedocumenteerd museum over het ontstaan van de Halligen en over het

leven van alledag op die eilanden. We noemen de Halligen vaak wel 'Waddeneilanden', maar het zijn voor het grootste deel niet de zandeilanden zoals wij die hier kennen. Het gebied is ontstaan doordat het land bij grote stormvloed (vooral die van 1634 en 1825) werd overspoeld, daardoor ontstonden geulen en geultjes en zo werd het land opgeknipt in eilanden en eilandjes. Bij een volgende stormvloed gebeurde het weer en weer en nog eens, en zo voort. Als wij onze provincie Friesland niet van dijken hadden voorzien, was hier waarschijnlijk hetzelfde gebeurd.

Warften

Rond een paar van de grotere Halligen-eilanden hebben Hollanders wel dijken gebouwd, maar op de kleinere eilandjes beperkte men zich tot het opwerpen van Warften, wat wij terpen noemen. En dan gebeurde het meerdere keren per jaar dat het eiland overstroomde, waarbij soms ook de Warft en alles wat daarop gebouwd was verwoest werd. Hardnekkig en met een bewonderenswaardig doorzettingsvermogen gingen de bewoners dan weer aan de slag om alles te repareren en te herbouwen. Zo zijn in diverse kerken nog beeldhouwwerken of een preekstoel te bewonderen die na enkele verwoestende overstromingen weer aanspoelden, zoals bij voorbeeld dat van Langenes.

naar de Halligen

Het water kwam terecht in een poel in het centrum van de Warft

“Bij een volgende stormvloed gebeurde het weer.

Land unter

Inmiddels hebben de meeste Halligen wel een soort van zomerdijk waarmee het gewone hoogwater gekeerd wordt. Maar nog steeds zijn de bewoners er helemaal aan gewend, dat hun Hallig enkele keren per jaar overstroomt. ‘Land unter’ is daarvoor de benaming. Daarbij moet al het vee plus alle landbouw- en andere machines naar de Warft omhoog en in veiligheid gebracht worden. In zo’n situatie vormen de Warften van de Halligen het beeld van ‘molshopen op zee’. Via Google is daarover een indrukwekkende documentaire te vinden: “Land unter auf Hallig Hooge”. Naast overlast en veel gedoe levert zo’n ‘Land unter’ ook een voordeel op: een vruchtbaar laagje slib blijft achter op de weilanden.

Wonen op een Hallig

Voor de bewoners is er in de meeste huizen een stalen of betonnen veilige kooi-constructie op een paal gebouwd, die ook overeind blijft staan zelfs als het hele huis door het water verwoest zou worden.

Naast deze veiligheidsmaatregel is er ook wat meer comfort dan vroeger: sinds de vijftiger en zestiger jaren van de vorige eeuw is er elektriciteit, maar gas is er alleen in flessen. Sinds die tijd is er op de Halligen ook een drinkwatersysteem aangelegd. Vroeger werd het regenwater opgevangen. Daartoe waren de huizen op de Warft in een cirkel of carré gebouwd; via de daken kwam het water terecht in een poel in het centrum van de Warft. Dat was het drinkwater voor de beesten. Voor menselijk gebruik werd het water met een ingenieus systeem vanaf dakgoten naar een ondergronds bassin geleid, dat met een stevig deksel kon worden

afgesloten om te voorkomen dat er vuil of (bij extreem hoog water) zout in het drinkwater zou komen.

De meeste etenswaren moeten vanaf de vaste wal aangevoerd worden. Meestal gebeurt dat per schip. Sommige eilanden hebben een vaste verbinding via een smalspoortje met een lorrie. Bevoorrading kan alleen gebeuren als het water niet al te hoog staat en er geen dikke storm is; een grote diepvrieskist behoort op de Halligen tot de standaarduitrusting van een huis.

Twintig jaar na dato

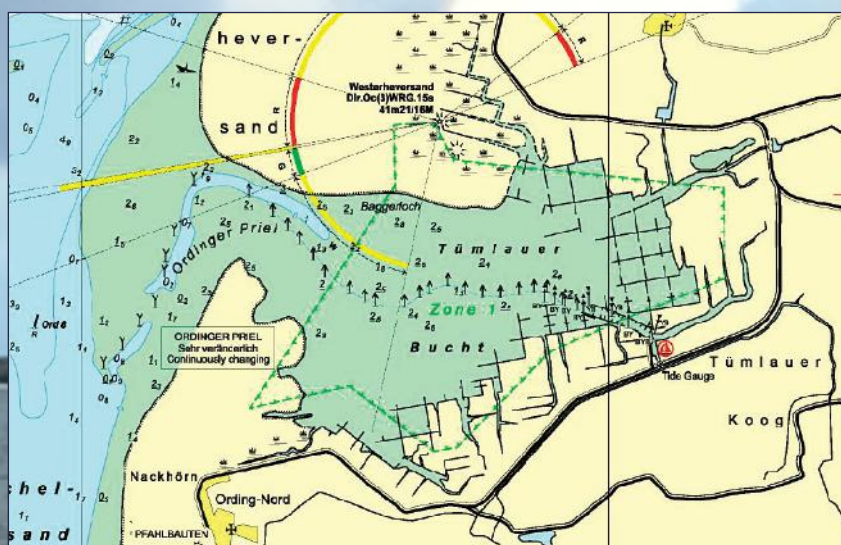
Twintig jaar geleden waren wij hier ook. Wat ons opvalt is, dat er sinds die tijd op de kleinere Hallig-eilandjes voor de

watersporter niet veel veranderd is. De haventjes zijn nog steeds aangenaam eenvoudig, met weinig voorzieningen. Je kunt er binnenvaren rond hoogwater, je meert af aan een eenvoudig steigertje of roestige kademuur en als het water zakt kom je in de prut te liggen. Met een ophaalbaar midzwaard geen enkel probleem. De grotere havens zoals die op Föhr zijn wel moderner en veel voller dan twintig jaar geleden.

Wat verder opvalt in ons logboek van twintig jaar geleden: wij waren destijds wel veel ondernemender (of doldriester?) met ons heel wat eenvoudigere schokkertje dan nu met onze zeewaardige Wanderer. Tja, die leeftijd.....

Landbouw en toerisme

Op Nordstrandisch Moor ontmoeten we de cafébaas, annex boer, annex beheerder van de lorrie naar de vaste wal, annex postbode voor de vijf andere huizen, annex verhuurder van een boerderij als vakantiewoning. Geboren op deze Hallig kan hij zich het leven op een andere woonplek niet voorstellen. En dat geldt ook voor zijn kinderen: zijn oudste zoon studeert nu op de vaste wal, maar die zal het bedrijf van zijn vader overnemen als de tijd daar is. Zo zijn de Halligen niet een soort van museum van hoe het vroeger geweest moet zijn, maar is het een gebied waar mensen op de eilanden een goed bestaan hebben opgebouwd, met veel boerenbedrijven en veel kleinschalig toerisme. Op

het eiland Langenes zien we hoe op een bestaande (of nieuwe?) Warft een geheel nieuwe boerderij gebouwd wordt. Dat kan dus economisch ook wel uit, constateren we. En dat 'Land unter' dan? Dat zien ze hier als een gewoon onderdeel van het leven op een Hallig.

Avontuur in de Tümlauer Bucht

In de Tümlauer Bucht, aan de zuidwest kant van dit gebied, ligt een allervriendelijkst haventje dat beheerd wordt door vrijwilligers. De ingang is nogal 'exposed', oftewel ligt bloot aan de Duitse bocht. Om er te komen moet je wel een lange tocht langs de prikken maken. Die zijn niet altijd even duidelijk te herkennen; de eerste keer dat wij dit gebied bezoeken lopen we vast. Een harde les: te laat aan de invaart begonnen in deze zeearm waar het water snel stroomt, dus de bodem hard zand is; dat doen we nooit weer. Maar aan het eind van ons verblijf op de Halligen doen we een tweede poging, onder het motto 'Je moet het monster in de muil kijken'. Na een lange slingertocht tussen de prikken bereiken we veilig het haventje van de Tümlauer Bucht. Met een "Sie sind schon die vierte Holländer dieses Jahr" worden we beloond voor ons doorzettingsvermogen.

Voor wie dit gebied wil gaan verkennen

Op Hallig Hooge is een klein haventje, met eenvoudige voorzieningen; de havenmeester komt op zijn bromfiets langs

Sommige eilanden hebben een vaste verbinding via een smalspoortje

om havengeld te innen. Er is een heel goed restaurant (Friesenpegel) en op de Backenswarft is een soort van toeristencentrum, met filmzaal. Op Langenes zijn meer dan tien Warften, waarbij de kerk op de Kirchwarft zeker een bezoek waard is. In de film 'Silence of the tides' speelt de lorrie (en zijn machinist) van Langenes een belangrijke rol. Hallig Gröde heeft alleen een aanlegsteiger die ook gebruikt wordt door de veerboot en voor de bevoorrading; ik denk dat je daar kunt liggen als er iemand aan boord blijft (overdag). Twintig jaar geleden lagen we in het slootje aan de oostzijde van dit eiland, dat zal nog steeds wel kunnen. Op Nordstrandisch Moor is de aanlegsteiger wat al te krakkemikkig, wij gingen er voor anker en met de bijboot aan wal.

Voor de watersporter blijft het een wonderschoon en ook uitdagend gebied, met tamelijk grote afstanden tussen de havens. De kleine havens zijn bij ons favoriet, je valt er droog, dus alleen rond hoogwater kun je in- en uitvaren; dat vergt een strakke planning. De grotere havens van Föhr en Amrum zijn ook voor kieljachten goed bereikbaar. En tenslotte een waarschuwing: Wanneer er een harde westelijke wind staat kom je maar moeilijk (of helemaal niet) weg uit dit gebied; ja, het ligt wel aan de Duitse Bocht.

**BE
RICH
TEN**
Najaar
2022

Jaargang 31 nr 111

31

Warften, wat wij terpen noemen

**BE
RICH
TEN**
Voorjaar
2022

Jaargang 31 nr 111

32

NAZ-Schepen
Harlingen

Noordkaper 28 - 31
Wanderer 36 - 40

**Zeegaand, droogvallend
Op elk water thuis**

www.nazeeuw.nl
info@nazeeuw.nl
0654 318 163
0517 430 177

JACHTHAVEN
Marina
Den Oever

**DE TOEGANGSPOORT NAAR DE WADDENZEE,
IJSELMEER EN DE NOORDZEE**

Jachthaven Marina Den Oever BV is een gezellige, beschutte haven direct gelegen aan het IJsselmeer, de Waddenzee en de Noordzee. Een ideale uitvalsbasis voor een weekend of een vakantie met de boot op zoet of zout water. Geïnteresseerd in een ligplaats? Neem contact op voor een interessant aanbod!

f i

OOK VOOR SERVICE, ONDERHOUD EN WINTERSTALLING

voor meer informatie:
www.marinadenoever.nl

LIGGEN OP ZOET, DIRECT AAN HET WAD!

Wadvaarderswinkel

Wadvaardersvlag

De echte Wadvaarder vaart met de Wadvaardersvlag in top.

Nieuwe leden krijgen hun eerste (kleine) vlag gratis.

De vlag is er in twee maten:

Grote vlag (70 x 50 cm) inclusief verzendkosten: € 15,00

Kleine vlag (45 x 35 cm) inclusief verzendkosten: € 12,50

Bij verkoop tijdens vergaderingen e.d. worden de verzendkosten à € 2,50 niet berekend.

Bestellen van een vlag is eenvoudig: maak het juiste bedrag over op IBAN NL74INGB00039913 05 (voor buitenland: BIC = INGBNL2A) t.n.v. Wadvaarders te Groningen onder vermelding van de gewenste vlag. Vergeet deze vermelding niet!

NB. Om de afhandelingskosten enigszins beperkt te houden, wordt niet elke bestelling direct verstuurd. De bestellingen worden verzameld en eens per maand uitgevoerd. Dus even geduld gaarne, na een bestelling.

T-shirts en polo's met Wadvaarderslogo

Deze producten van uitstekende kwaliteit zijn online te bestellen bij Spreadshirt via www.wadvaarders.nl

Bijvoorbeeld zo'n fraai Premium T-shirt met korte of lange mouwen, of een poloshirt, een Hoodie of zelfs een Baby body (leuk om cadeau te geven!), te veel om op te noemen. Allemaal bedrukt met het Wadvaarderslogo. Bestel eenvoudig online!

Bedrukking in geel

Tas van stof 7,99

Premium T-shirt 15,99

Apparel T-shirt 18,99

Baby body 14,99

Vrouwen T-shirt 15,99

Hoodie 26,99

Prijs inclusief bedrukking, exclusief verzendkosten.

Wadvaarders kalender

Download van onze website!

Unieke kalender met prachtige foto's en handige getijde informatie in één.

Op iedere maand staat een Waddenfoto, gemaakt door een Wadvaarder. Voor iedere dag zijn de hoog- en laagwatertijden met de bijbehorende waterstand ten opzichte van NAP dan wel LAT vermeld.

Er zijn twee versies: een met de getijde-informatie voor Harlingen en een met die informatie voor Lauwersoog. U kunt dus de best bij uw vaargebied passende kalender uitzoeken. Overigens bieden beide versies een omreken tabel om de hoog- en laagwatertijden voor andere Waddenhavens te berekenen.

Wadvaarders
Waddenvereniging
Waddenvereniging

BE
RICH
TEN
1 jaar
2022

Jaargang 31 nr 111

Vereniging Wadvaarders staat voor vrij en verantwoord varen op de Waddenzee, goed zeemanschap, met respect voor de Erecode, in evenwicht met de natuur en zonder onnodige beperkingen.

Vereniging voor vrij en verantwoord varen op de Wadden. Opgericht: februari 1990.

BESTUUR VERENIGING WADVAARDERS

Rob Leemans, voorzitter
Robbert van der Eijk, secretaris
Peter Doting, penningmeester
Bertien Broekhans, lid
Gerard van Dorp, lid
Johan Weijland, lid
e-mail: bestuur@wadvaarders.nl
of postbusadres secretariaat.

SECRETARIAAT EN LEDENADMINISTRATIE

Vereniging Wadvaarders
Postbus 6139, 9702 HC Groningen.

Adreswijzigingen of vragen over de contributie kunt u doorgeven via onze website www.wadvaarders.nl/contact of per post naar bovenstaande postbus.

CONTRIBUTIE

Minimaal € 28,- per jaar bij automatische overschrijving; bij handmatige overschrijving minimaal € 33,- per jaar.
IBAN: NL74INGB0003991305 ten name van Wadvaarders te Groningen.

INTERNET

Website: www.wadvaarders.nl
E-mail: info@wadvaarders.nl

**BE
RICH
TEN**
Voorjaar
2022

Jaargang 31 nr 111

34

Waddenpoten onder de Randmeer,
foto Marianne den Hartog

COLOFON

Berichten is een uitgave van en voor leden van de Vereniging Wadvaarders en verschijnt tweemaal per jaar (voor- en najaar) in een oplage van 2500 exemplaren.

REDACTIE

Lex van Gijsel (coördinatie), Paul Raasveld, Gerard van Dorp, Robbert van der Eijk, Wim Blankenstijn en Nieske Blaauw.

E-mail: berichten@wadvaarders.nl
of Postbus 6139, 9702 HC Groningen.

VORMGEVING

Wiep.frl bureau voor grafische vormgeving, Heerenveen.

Aan de inhoud of het ontvangen van Berichten kunnen geen rechten worden ontleend.
Overname van foto's en teksten - ook na publicatie op de website van de Wadvaarders - is alleen toegestaan met bronvermelding en met toestemming van de fotograaf of auteur.
Nautische kaarten zijn nadrukkelijk niet bestemd voor navigatiedoeleinden.

Erecode voor Wadvaarders

De Vereniging Wadvaarders maakt zich sterk voor vrije én verantwoorde recreatievaart op de Wadden: met goed zeemanschap, respect voor de Erecode, in evenwicht met de natuur en zonder onnodige beperkingen.

Hieronder de Erecode, zoals die met alle belanghebbenden op het Wad is overeengekomen:

Vogels

- Vaar en anker niet te dicht langs hoogwatervluchtplaatsen.
- Ga pas van boord als vogels die op de waterlijn foerageren zijn verdwenen.
- Loop niet naar groepen vogels toe en blijf dicht bij elkaar.
- Houd extra afstand tot grotere vogels, zoals wulp en lepelaar, tot broedende vogels en vogels met jongen.
- Zorg bij opkomend water weer op tijd aan boord te zijn, zonder de vogels te verstoren.
- Weet dat als de eerste vogels opvliegen, u te dichtbij komt.

Zeehonden

- Vaar niet te dicht langs oevers waar zeehonden rusten.
- Niet varen, ankeren of droogvallen in de buurt van rustende zeehonden.
- Loop er zeker nooit naar toe.
- Weet dat zodra een zeehond zijn kop opsteekt, u te dicht bij de groep komt.

Wat vanzelf spreekt

- Vaar zonder hoge hekgolven.
- Vaar niet sneller dan de wettelijk toegestane snelheid van 20 km per uur (snel-varen is alleen toegestaan in de betonde geulen tussen zee en havens en in de veerbootroutes).
- Gooi geen afval overboord.
- Vermijd harde muziek, luide radio of marifoon.
- Gebruik geen onnodige felle verlichting.
- Houd uw hond aangelijnd.
- Werk niet aan het schip met verf, olie, diesel, oplosmiddelen.
- Ga niet vliegeren. Wadvogels denken dat een vlieger een roofvogel is.
- Probeer niet met motorgeweld los te komen.

Als u zich aan de Erecode houdt:

- Kunnen vogels voldoende eten en rusten om gezond te blijven, voldoende jongen te krijgen en groot te brengen en voldoende vetreserves op te doen voor de lange trekreizen;
- Kunnen zeehonden voldoende rusten om gezond te blijven, te verharen en hun jongen groot te brengen;
- Kunt u blijven genieten van al die rijke en unieke natuur in deze laatste wildernis van Nederland, het Werelderfgoed Waddenzee!

WADVAAARDERS

De Waterhaes dobbert weer, na een winter zonder ijs

**Het water trekt en de natuur schudt
zich zachtjes in haar voorjaarskleed.**

De Haas brandt op den Jager los,
De Jager tijgt aan 't vlugten;
o Jager! op het huzepad
Is veel gevaar te duchten.

**De zeehondjes van
de gewone soort
krijgen straks
weer jongen, de
sterns leggen
eieren op plekken
waar het niet
kan. Vorig jaar
toen wij eens
in Lauwersoog
waren, lag er een
soort dekschuit
in de voorhaven.
Sternstee stond op
het naambordje,
dat is Gronings**

**voor 'plekje voor sterns', heb ik mij
laten vertellen.**

Daar kunnen sterns nestjes maken en de jongen kunnen schuilen voor rovers (meeuwen, sperwers etc.) in een soort mini straaljager-hangaar van losse draineerbuizen. En hun ouders zijn dan een soort afweergeschut; het was net een vliegdekschip in zakformaat. Op zo'n dekschuit zal zelfs het hoogste hoogwater de jonkies niet laten verdrinken of de eieren weg laten drijven.

Ik neem aan dat we voor de zeehondjes straks ook voorzieningen krijgen. Er is alleen wel een verschil. De broedresultaten van de sterns zijn in de natuur niet bijster goed, terwijl de zeehondjes

al jaren geen virus-slachting meer hebben gehad. Die groeien en bloeien als vóór de problemen met hun voortplanting door de lozingen van de chemische industrie.

Gelukkig hebben we nog de Wadvaarders die het baarseizoen verstoren, met klapperende zeilen bij het overstag gaan in de grote kraamkliniek. Zou dat effect hebben op de populatie? We weten het niet, maar in de natuurbescherming geldt soms het voorzorgsprincipe. Dat betekent, dat als het niet bewezen is dan verbieden we het. "Better safe than sorry". Het geval is nu, dat er al honderden jaren wadvaarders zijn en dat die de zeehondjes nooit bedreigd hebben. Niet de wadvaarders, maar de robbenjagers en nog veel effectiever de chemische industrie, hebben de robbenstand gedecimeerd. En natuurlijk was er nu en dan een virus (die kunnen er ook wat van). Maar dat is gelukkig verleden tijd.

Dus laten we samen met de zeehondjes de waddenwals gaan dansen op het Wad. Zij in het water, wij op het water. Zolang ze niet bij ons aan boord springen mogen ze zo vaak als ze willen hun aandoenlijke koppie boven het water steken. "En op de zandbanken dan?" vraagt de boswachter. Waar de zeehondjes liggen op zo'n steile rand, willen wij niet liggen. Bij mooi weer is het daar oké, maar als de wind draait of deining van zee komt lig je opeens in de branding. Bel alvast maar je verzekering, of de reddingboot. En laten we het sprookje over "Wadvaarders bedreigen de zeehondjes" nu maar definitief verwijzen naar fabeltjesland.

M. C. Haes
a.b. Waterhaes

WADVAAARDERS